

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Λογιστική και
Χρηματοοικονομική**

**Master of Science (M.Sc)
in Accounting and Finance**

Μεταπτυχιακή Διατριβή

**Η ΕΥΘΥΝΗ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΣΤΗΝ
ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ**

ΣΠΗΛΙΟΣ ΚΟΝΤΟΣΗΣ

Επιβλέπων Καθηγητής: κ. Οδυσσέας Σπηλιόπουλος

Διατριβή υποβληθείσα στο Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Η παρούσα διατριβή αποτελεί μέρος των απαιτήσεων για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος στη Λογιστική και Χρηματοοικονομική

Καλαμάτα, Μάιος 2023

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Λογιστική και
Χρηματοοικονομική**

**Master of Science (M.Sc)
in Accounting and Finance**

Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή

**Οδυσσέας Σπηλιόπουλος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα
Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου**

**Μαρία – Ελένη Αγοράκη, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Οργάνωσης
και Διοίκησης Επιχειρήσεων, Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών**

**Βασίλειος Γιαννόπουλος, Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Λογιστικής και
Χρηματοοικονομικής, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου**

Ο Σπήλιος Κοντόσης

δηλώνω υπεύθυνα ότι:

- 1) Είμαι ο κάτοχος των πνευματικών δικαιωμάτων της πρωτότυπης αυτής εργασίας και από όσο γνωρίζω η εργασία μου δε συκοφαντεί πρόσωπα, ούτε προσβάλλει τα πνευματικά δικαιώματα τρίτων.

- 2) Αποδέχομαι ότι το Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής μπορεί, χωρίς να αλλάξει το περιεχόμενο της εργασίας μου, να τη διαθέσει σε ηλεκτρονική μορφή μέσα από τη ψηφιακή Βιβλιοθήκη του Ιδρύματος, να την αντιγράψει σε οποιοδήποτε μέσο ή/και σε οποιοδήποτε μορφότυπο καθώς και να κρατά περισσότερα από ένα αντίγραφα για λόγους συντήρησης και ασφάλειας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περιεχόμενα.....	4
Πρόλογος	6
Ευχαριστίες	8
Περίληψη.....	9
Abstract.....	10
Πίνακας Συντομογραφιών.....	11
Εισαγωγή	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	13
1.1. «Εταιρεία»: Ορισμός της έννοιας	13
1.2. Ταξινόμηση των εταιρειών σύμφωνα με το Ελληνικό Δίκαιο	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: ΟΙ ΑΝΩΝΥΜΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ	19
2.1. Οι Ανώνυμες Εταιρείες	19
2.2. Η εξέλιξη των Ανώνυμων Εταιρειών στο ελληνικό νομικό πλαίσιο.....	20
2.2.1. Το Άρθρο 102 του Νόμου 4072/2012	25
2.3. Το καταστατικό και η λειτουργία της Ανώνυμης Εταιρείας	27
2.4. Προϋποθέσεις ίδρυσης μιας Ανώνυμης Εταιρείας	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: Η ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΩΝΥΜΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ – ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ	30
3.1. Ανώνυμη Εταιρεία και μετοχικό κεφάλαιο	30
3.2. Ο τρόπος συγκρότησης του Διοικητικού Συμβουλίου	31
3.3. Έλεγχος – Εποπτεία	35

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: Η ΕΥΘΥΝΗ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΣΤΗΝ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	38
4.1. Η Ευθύνη του Διοικητικού Συμβουλίου	39
4.1.1. Ο νέος Νόμος 4548/2018 και οι διατάξεις του	39
4.1.2. Οι υποχρεώσεις των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της Ανώνυμης Εταιρείας	41
4.1.3. Παρατηρήσεις	45
4.2. Τα μέλη του Διοικητικού Συμβούλιου της Ανώνυμης Εταιρείας και η εσωτερική τους ευθύνη	47
4.2.1. Η σημασία της ευθύνης των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της Ανώνυμης Εταιρείας	48
4.3. Η εξωτερική ευθύνη των μελών του διοικητικού Συμβουλίου της Ανώνυμης Εταιρείας	50
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	53
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	59

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στην Ελλάδα, όπως μας έχει δείξει η ιστορία της, η εξουσία πάντα γοήτευε πολλούς Έλληνες είτε για την άσκησή της από τους ίδιους είτε για συναναστροφή με αυτούς που την ασκούν. Η άσκηση της εξουσίας όμως εγκυμονεί κινδύνους, κάποιες φορές μάλιστα σοβαρούς.

Η διοίκηση των νομικών προσώπων συνδέεται άμεσα με την άσκηση της εξουσίας. Στην εγχώρια αλλά και στη διεθνή βιβλιογραφία δεν είναι εφικτό να εντοπιστεί ένα επιστημονικό βιβλίο που να καταγράφει όλους τους κινδύνους που καλείται να αντιμετωπίσει ένα άτομο που ασκεί εξουσία.

Στην πράξη αυτό σημαίνει πως οι πιθανοί κίνδυνοι που προκύπτουν από την άσκηση εξουσίας δεν είναι πουθενά καταγεγραμμένοι απολύτως, με αποτέλεσμα στο πλαίσιο που λειτουργεί η Ανώνυμη Εταιρεία να εμφανίζεται σημαντική ανησυχία μεταξύ των μελών της για το εύρος της ευθύνης τους για τις πράξεις ή τις παραλείψεις τους.

Με αφορμή τον νέο νόμο 4548/2018 που ψηφίστηκε για τις Ανώνυμες Εταιρείες αλλά και τον διαχρονικό προβληματισμό για την ευθύνη που κατέχουν τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου μιας Ανώνυμης Εταιρείας, στην παρούσα εργασία γίνεται μια απόπειρα καταγραφής των βασικών ευθυνών τους και των συνεπειών των πράξεών τους κατά την άσκηση εξουσίας από αυτούς εντός της εταιρείας.

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε στην έρευνα είναι η βιβλιογραφική ανασκόπηση των διαθέσιμων πηγών, κυρίως από συγγράμματα που έχουν ως θέμα τους το εμπορικό δίκαιο στην Ελλάδα. Η παρούσα διπλωματική εργασία φιλοδοξεί να συμβάλει χωρίς να έχει αξιώσεις γενίκευσης στον τομέα της νομικής, οικονομικής, λογιστικής επιστήμης και στον τομέα διοίκησης επιχειρήσεων, καθώς ευελπιστεί πως μπορεί να εμπλουτίσει με τον δικό της τρόπο την εφαρμογή του νέου νόμου 4548/2018 στις ελληνικές εταιρείες.

Ολοκληρώνοντας την εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας αισθάνομαι την ανάγκη να αναφερθώ σε όσους με βοήθησαν σ' αυτήν την προσπάθειά μου και θα ήθελα σ' αυτό το σημείο να τους ευχαριστήσω.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας τελειώνω και τη φοίτησή μου στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Λογιστική και Χρηματοοικονομική» του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου. Για να μπορέσω να πραγματοποιήσω αυτό το σπουδαίο ταξίδι στη μάθηση συνέβαλαν ορισμένοι άνθρωποι. Θα ήθελα να τους ευχαριστήσω διότι χάρη στην πολύτιμη και συνεχή στήριξή τους κατάφερα να ολοκληρώσω με επιτυχία το ταξίδι μου.

Πρώτα, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους καθηγητές και τις καθηγήτριες που γνώρισα στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Λογιστική και Χρηματοοικονομική».

Ειδικά, ευχαριστώ τον επιβλέποντα καθηγητή της διπλωματικής μου εργασίας κ. Οδυσσέα Σπηλιόπουλο, για την άριστη συνεργασία, την αμέριστη συμπαράσταση, τη διαρκή ενθάρρυνση και τη σαφή καθοδήγησή του. Τον ευχαριστώ για τα επικοδομητικά σχόλια του που άμεσα ανατροφοδοτούσαν τη διαδικασία.

Τέλος, ευχαριστώ τους γονείς μου Βασίλη και Δώρα που με δίδαξαν τις αρετές της υπομονής και επιμονής προκειμένου να ολοκληρωθεί με επιτυχία η παρούσα διπλωματική εργασία και τη σύζυγό μου Ευγενία που με την αμέριστη συμπαράσταση, τη συνεχή ενθάρρυνσή της και τον παιδικό ενθουσιασμό της βήμα βήμα πλησίαζα κοντύτερα στην ολοκλήρωση της προσπάθειάς μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία περιγράφει τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες που έχουν τα μέλη ενός Διοικητικού Συμβουλίου σε μια Ανώνυμη Εταιρία, σύμφωνα με τις ισχύουσες θεσμικές διατάξεις στην Ελλάδα. Επιδιώκεται εκτός από μια σύντομη παρουσίαση της νομολογίας και νομοθεσίας που ισχύει σήμερα στη χώρα μας, μια προσπάθεια θεωρητικής ανάλυσης αυτής βασιζόμενη στις αναλύσεις σπουδαίων επιστημόνων στον τομέα της Νομικής Επιστήμης.

Συγκεκριμένα, σκοπός της εργασίας είναι να καταγραφεί ο τρόπος με τον οποίο ο Έλληνας νομοθέτης ρυθμίζει και καθορίζει τον επιμερισμό των ευθυνών μεταξύ των μελών του ΔΣ μιας Ανώνυμης Εταιρίας και τις συνέπειες που προκύπτουν από την εφαρμογή αυτών.

Για τη συγγραφή της εργασίας ακολουθήθηκε η μέθοδος της βιβλιογραφικής ανασκόπησης της διαθέσιμης πρωτογενούς και δευτερογενούς βιβλιογραφίας, με πρόθεση να δοθούν επεξηγήσεις σε σημεία αυτής που ενδεχομένως παρουσιάζονται ασαφή ή ελλιπή. Η εργασία καλύπτει το θέμα με ακρίβεια και πληρότητα ώστε να είναι κατανοητή και σε άτομα που έχουν επαρκές επίπεδο γνώσεων εμπορικού, αστικού και ποινικού δικαίου αλλά και σε άτομα που απλά ενδιαφέρονται να μελετήσουν τον τρόπο λειτουργίας των οικονομικών μιας επιχείρησης.

Λέξεις κλειδιά: Ανώνυμη εταιρία, Δίκαιο, Διοικητικό Συμβούλιο, Αστικό και Εμπορικό Δίκαιο, Υποχρεώσεις και δικαιώματα μελών ΔΣ, Ανώνυμες Εταιρίες

ABSTRACT

This paper describes the obligations and responsibilities of the members of a Board of Directors in the Public Company, according to the current institutional provisions in Greece. In addition to a brief presentation of the current jurisprudence and legislation, an attempt to analyze it theoretically based on the analyzes of great scientists in the field of Legal Science is sought.

Specifically, the purpose of the paper is to examine the way in which the Greek legislator regulates and determines the division of responsibilities between the members of the Board of Directors of a Limited Company and the consequences arising from their application.

For the writing of the paper, the method of the bibliographic review of the available primary and secondary literature was followed, with the intention of providing explanations to parts of it that may appear unclear or incomplete. The work covers the subject with precision and completeness so that it can be understood by people who have a sufficient level of knowledge of commercial, civil and criminal law as well as by people who are simply interested in studying how a company's finances work.

Keywords: Limited company, Law, Board of Directors, Civil and Commercial Law, obligations and rights of members of the Board of Directors, Limited Companies

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

ΑΔ	Αστικό Δίκαιο
ΑΕ	Ανώνυμη Εταιρεία
ΑΚ	Αστικός Κώδικας
ΓΣ	Γενική Συνέλευση
ΔΣ	Διοικητικό Συμβούλιο
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΠΕ	Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης
κ.α.	και άλλα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα τελευταία χρόνια η Ελλάδα διανύει μια περίοδο οικονομικής κρίσης, η οποία δυστυχώς έχει σχεδόν εξελιχθεί σε μια ευρύτερη κρίση αξιών. Συνεχώς προκύπτουν σοβαρά θέματα σχετικά με την οικονομική διαχείριση τόσο των δημοσίων πόρων όσο και των κεφαλαίων των δημόσιων επιχειρήσεων. Εξαιτίας αυτής της οικονομικής κρίσης, το κράτος αναγκάστηκε να δανειστεί χρήματα από εταίρους με αποτέλεσμα και οι επιχειρήσεις να βρεθούν σε κρίσιμο σημείο (Ben et al., 2003).

Οι εμπορικές εταιρίες κινδύνευσαν να χρεοκοπήσουν και έτσι επιβλήθηκαν σκληρά μέτρα όπως περιορισμός των μισθών των εργαζομένων, κατάργηση επιδομάτων, αυστηρή αξιολόγηση συνολικά της επιχείρησης κ.α. Στις εταιρίες οι οποίες δυσκολεύτηκαν να ανταπεξέλθουν στο νέο κρίσιμο οικονομικό περιβάλλον συζητήθηκαν τα δικαιώματα και τα καθήκοντα των εργαζομένων και των μελών διοίκησής τους (Κοτσίρης, 2003).

Στην παρούσα διπλωματική εργασία γίνεται προσπάθεια να παρουσιαστεί η αστική και η ποινική ευθύνη που έχουν τα μέλη του ΔΣ των Ανώνυμων Εταιρειών. Έτσι, εξετάζεται η προσέγγιση του ελληνικού δίκαιου για το συγκεκριμένο θέμα και ο τρόπος λειτουργίας των Ανώνυμων Εταιρειών.

Η εργασία ακολουθεί την παρακάτω δομή:

- Στο πρώτο κεφάλαιο διατυπώνεται η έννοια, η σύσταση και ο τρόπος λειτουργίας των εταιρειών στην Ελλάδα. Δίνεται έμφαση στον διαχωρισμό των εταιρειών σύμφωνα με τον νόμο (εμπορικό δίκαιο).
- Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζονται αναλυτικά τα χαρακτηριστικά των Ανώνυμων Εταιρειών, ο τρόπος λειτουργίας τους και οι προϋποθέσεις σύστασής τους.

- Στη συνέχεια, στο τρίτο κεφάλαιο περιγράφεται η αστική και ποινική ευθύνη των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου στην Ανώνυμη Εταιρεία.
- Η μελέτη ολοκληρώνεται με το κεφάλαιο των συμπερασμάτων που εξάγονται από την έρευνα.
- Τέλος, παρατίθεται η βιβλιογραφία που μελετήθηκε και χρησιμοποιήθηκε για τη συγγραφή της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Ο άνθρωπος, ήδη από τα αρχαία χρόνια, έχει μάθει να συμβιώνει και να συνεργάζεται με τους συνανθρώπους του στις περισσότερες δραστηριότητές του στην καθημερινή του ζωή. Σίγουρα, η εποικοδομητική συνεργασία μεταξύ τους επιφέρει μόνο θετικά αποτελέσματα.

Στο παρόν κεφάλαιο γίνεται μια σύντομη θεωρητική προσέγγιση των βασικών όρων της εργασίας, των όρων «εταιρεία» και «εμπορικό δίκαιο». Ακόμη, παρουσιάζονται οι τύποι των εταιριών που έχουν συσταθεί σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο και ο τρόπος λειτουργίας τους. Το κεφάλαιο σκοπεύει να θέσει τις βάσεις ώστε να οικοδομηθεί η εξειδικευμένη μελέτη που έπεται στα επόμενα κεφάλαια.

1.1.«ΕΤΑΙΡΕΙΑ»:ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ

Σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο η «εταιρία» *«αποτελεί την ένωση προσώπων ιδιωτικού δικαίου, που ιδρύεται με δικαιοπραξία για την επίτευξη ενός κοινού σκοπού»* (Σινανιώτη-Μαρούδη, 2012, σελ. 3). Τις περισσότερες φορές ο σκοπός αυτός ταυτίζεται με το οικονομικό κέρδος. Παρόλο αυτά υπάρχουν εταιρίες που δεν στοχεύουν στην κερδοσκοπία.

Για την οικονομική επιστήμη η εταιρεία συνιστά τη σπουδαιότερη μορφή οργάνωσης ορισμένων ατόμων. Και η νομική επιστήμη όμως έχει στραμμένη την προσοχή της στα θέματα που αφορούν τις εταιρείες. Ο τομέας της, που ασχολείται εμπειριστατωμένα με τέτοια θέματα είναι το εμπορικό δίκαιο. Συγκεκριμένα, το εμπορικό δίκαιο μελετά τους κανόνες ίδρυσης, λειτουργίας και εξέλιξης των εταιρειών καθώς επίσης και την εμπορική τους δράση (Σινανιώτη- Μαρούδη, 2012).

Βασική προϋπόθεση ίδρυσης μιας εταιρείας είναι η ύπαρξη τουλάχιστον δύο ατόμων, τα οποία ιδρύουν την εταιρία και μετέπειτα διευθετούν τον τρόπο λειτουργίας της. Σε σχέση με τον κοινό σκοπό, είναι σημαντικό τα πρόσωπα αυτά να προσπαθούν από κοινού για να πετύχουν τους στόχους που έχουν θέσει με συνεργασία, αλληλοβοήθεια και αλληλοσεβασμό.

Το εμπορικό δίκαιο περιλαμβάνει αναλυτικά τις διατάξεις που σχετίζονται άμεσα με τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που έχουν μια οικονομική δράση. Έτσι, διαχωρίζεται σε ορισμένες κατηγορίες όπως το Γενικό Εμπορικό Δίκαιο, που αφορά τα δικαιώματα και τις δράσεις των εμπόρων και το Βιομηχανικό ή Δίκαιο της Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας, που ασχολείται με δικαιώματα εκμετάλλευσης, καταχωρήσεις πατεντών κ.α. Ακόμα, περιέχει το Δίκαιο των Εμπορικών Εταιρειών που έχει σχέση με τις Ανώνυμες Εταιρίες, τις Προσωπικές Εταιρίες και τις Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης, το Ασφαλιστικό Δίκαιο, το Πτωχευτικό Δίκαιο και το Δίκαιο των Αξιογράφων (Τσενέ, 2017).

Η ευθύνη των μελών μιας εταιρείας απασχολεί έντονα το δίκαιο.

1.2.ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Οι εταιρείες ταξινομούνται σε διάφορες κατηγορίες ανάλογα με τον τρόπο ίδρυσής τους, λειτουργίας τους και ορισμένων χαρακτηριστικών τους όπως τη διοίκηση, τους εργαζόμενους, τον στόχο κ.α. Τα σπουδαιότερα χαρακτηριστικά των εταιρειών που τις κατατάσσουν σε μια συγκεκριμένη κατηγορία είναι τα παρακάτω:

- το αντικείμενο της εταιρείας και της παραγωγής, αν δηλαδή οι δράσεις της αφορούν τον πρωτογενή, δευτερογενή ή τον τριτογενή τομέα
- τον φορέα, όπου ανήκουν (δημόσιος ή ιδιωτικός φορέας, ευρωπαϊκές εταιρείες)
- το μέγεθός της σε σχέση με τα κέρδη της της, τον αριθμό του προσωπικού της κ.α.
- τον στόχο της (μη κερδοσκοπικές, κερδοσκοπικές εταιρείες, εμπορικές ή μη)
- τη νομική τους δομή (συλλογικές, ατομικές ή εταιρικές επιχειρήσεις).

Ο χρόνος ύπαρξης μιας επιχείρησης παίζει σημαντικό ρόλο για το δίκαιο και συγκαταλέγεται στο Καταστατικό Συστάσεώς της. Σε αντίθεση με τις αστικές, μη κερδοσκοπικές, επιστημονικές επιχειρήσεις, οι εμπορικές εταιρείες πρέπει να λειτουργήσουν για τουλάχιστον 50 χρόνια (Νεγκάκης, 2010).

Οι ατομικές επιχειρήσεις ανήκουν σε έναν ιδρυτή – ιδιοκτήτη, ο οποίος έχει αναλάβει ο ίδιος τη διοίκηση ή συνεργάζεται με μια ομάδα άλλων προσώπων που τον βοηθούν στο έργο του. Οι ατομικές επιχειρήσεις αποτελούν την απλούστερη μορφή οργάνωσης και λειτουργίας των επιχειρήσεων και έχουν ευρύ πλαίσιο ίδρυσης και δράσης. Σύμφωνα με τον νόμο, δεν υπάρχουν προκαθορισμένα όρια όσο αφορά το άτομο, τον τρόπο και το ύψος του κεφαλαίου που δύναται να δημιουργηθεί μια

ατομική επιχείρηση. Ούτε υπάρχουν αυστηρά κριτήρια που να αιτιολογούν την ίδρυσή της (Παπαδρόσου-Αρχανιωτάκη & Ελευθεριάδης, 2015).

Οι ατομικές επιχειρήσεις έχουν σχετικά μικρό κέρδος και δεν αναγνωρίζονται ως ιδιαίτερα ανταγωνιστικές εμπορικές επιχειρήσεις. Αυτό γίνεται εξαιτίας του περιορισμένου μεγέθους τους και των περιορισμένων εμπορικών τους δραστηριοτήτων (Βερβεσός, 2013).

Οι αστικές εταιρίες σύμφωνα με το Εμπορικό Δίκαιο συνιστούν την πρωταρχική προσωπική ένωση με χαρακτηριστικά κεφαλαιουχικής εταιρίας. Ο Αστικός Κώδικας ακολουθεί ορισμένες διατάξεις τους εμπορικού δικαίου για να ρυθμίσει και τον τρόπο λειτουργίας των αστικών εταιριών. Συγκεκριμένα, γίνεται χρήση του νόμου 4072/2012 που καθορίζει τη λειτουργία των ομόρρυθμων εταιριών και των διατάξεων του ΑΚ που αφορούν τις κεφαλαιουχικές εταιρίες (Αλεξανδρίδου, 2016).

Οι αστικές εταιρίες σύμφωνα με τους ΑΚ 741 και ΑΚ 784 δεν έχουν νομική προσωπικότητα και λαμβάνουν τη σύσταση μιας κλειστής ένωσης προσώπων. Συμμετέχει σ' αυτές ένας μικρός αριθμός προσώπων και η διευθέτηση των θεμάτων που σχετίζονται με την εταιρεία αποτελεί ευθύνη όλων των μελών της. Οι εταίροι μιας αστικής εταιρίας συνιστούν και το ανώτατο όργανό της (Αλεξανδρίδου, 2016).

Στη συνέχεια, περιγράφεται το σωματείο, που συντελεί μια ένωση προσώπων με πολλά μέλη, πάνω από είκοσι. Σε αντίθεση, με την αστική εταιρία, το σωματείο έχει νομική προσωπικότητα και για τη σύσταση και τον τρόπο λειτουργίας του απαιτούνται ορισμένες διαδικασίες. Το σημαντικότερο όργανο του σωματείου είναι η Γενική Συνέλευση. Υπάρχει επίσης και ένα Διοικητικό Συμβούλιο το οποίο είναι υπεύθυνο για την εκπλήρωση των στόχων του. Για να ιδρυθεί ένα σωματείο πρέπει να

γίνει κοινοποίηση του σκοπού του στο Πρωτοδικείο, ο οποίος υποχρεωτικά πρέπει να μην είναι εμπορικός (Αλεξανδρίδου, 2016).

Οι εταιρικές επιχειρήσεις είναι οργανισμοί που δημιουργούνται και ενεργούν κατόπιν συνεργασίας περισσότερων ατόμων. Αν και οι ατομικές επιχειρήσεις θεωρούνται εταιρίες με τη συνηθισμένη έννοια του όρου, εφόσον δεν τηρείται το αριθμητικό κριτήριο, στις εταιρικές επιχειρήσεις αυτό δεν ισχύει. Το κατώτατο όριο είναι των δύο ατόμων, ενώ δεν είναι απίθανο να υπάρξουν περισσότερα άτομα με εταιρικό δεσμό. Οι εταιρικές επιχειρήσεις έχουν οικονομική δράση και τα κεφάλαια συγκεντρώνονται από τα ίδια τα μέλη της εταιρείας (Σαρσέντης & Παπαναστασάτος, 2008).

Σε διαφορετική κατηγορία εταιριών συγκαταλέγονται οι Προσωπικές Εταιρείες, όπου συγκεκριμένα πρόσωπα διευθετούν τις δραστηριότητες της εταιρίας και διαχειρίζονται τα χρήματά της. Η ομαλή και επιτυχημένη λειτουργία της επιχείρησης είναι άμεσα εξαρτημένη από την ικανότητα αυτών των προσώπων να συντηρούν, να διαδίδουν και να επικοινωνούν το όραμα της εταιρείας. Σ' αυτήν την κατηγορία εμπεριέχονται οι ομόρρυθμες εταιρείες και οι συμμετοχικές (Σαρσέντης & Παπαναστασάτος, 2008).

Σύμφωνα με το Εμπορικό Δίκαιο, μια εταιρεία θεωρείται Ομόρρυθμη όταν συγκροτείται και κατοχυρώνεται ως μια εταιρεία που ανήκει σε δύο ή περισσότερα πρόσωπα, τα οποία συνδέονται με κοντινή σχέση και ασκούν εμπορική δραστηριότητα με απώτερο σκοπό το κέρδος. Στις Ομόρρυθμες εταιρίες όλα τα μέλη της διοίκησης ανεξαιρέτως μοιράζονται εξίσου τις αρμοδιότητες (Παπαδρόσου-Αρχανιωτάκη & Ελευθεριάδης, 2015).

Κάτι αντίστοιχο συμβαίνει και στις Ετερόρρυθμες Εταιρείες, οι οποίες εφαρμόζουν ένα σχεδόν ίδιο πρότυπο σχετικά με τον επιμερισμό των ευθυνών, διότι υπάρχουν εταίροι που ως ομόρρυθμοι, μοιράζονται τις ευθύνες και εταίροι οι οποίοι έχουν περιορισμένη ευθύνη και καλούνται ετερόρρυθμοι. Το πιο συνηθισμένο, όμως, είναι ένας ή περισσότεροι εταίροι να παίρνουν εξολοκλήρου προσωπικές ευθύνες και αρμοδιότητες για τη σύσταση, τη λειτουργία και τις δράσεις της Ομόρρυθμης Εταιρείας. Ενώ ξένοι εταίροι μπορεί να κατέχουν κομμάτι της ιδιοκτησίας της εταιρείας. Οι Ομόρρυθμες και Ετερόρρυθμες εταιρίες παρουσιάζουν διαφορές στη φορολογία, στην πρακτική λειτουργία τους και στις νομικές διαδικασίες (Σινανιώτη & Μαυρούδη, 2012).

Ο νόμος 4072/12 περιέχει το νομικό πλαίσιο για τις προσωπικές εμπορικές εταιρείες. Συγκεκριμένες διατάξεις που αφορούν τον ορισμό, τη διάκριση και τη λειτουργία των εταιρειών συμπεριλαμβάνονται στο ελληνικό δίκαιο. Οι εταιρίες εν συντομία θα λέγαμε πως είναι ενώσεις ατόμων οι οποίες λαμβάνουν τη μορφή σωματείου ή ένωσης αστικής – εμπορικής εταιρείας. Η μορφή της εταιρείας υποδεικνύει αν θα είναι ή όχι νομικό πρόσωπο. Ακόμα, δεν είναι υποχρεωτικό μια εταιρεία που έχει νομική προσωπικότητα να έχει παράλληλα και εμπορική δράση (Ψυχομάνης, 2018).

Οι Ανώνυμες Εταιρείες που είναι και το βασικό θέμα μελέτης της παρούσας εργασίας, είναι εταιρείες όπου συγκεντρώνονται μεγάλα κεφάλαια για να υλοποιηθεί ένας εμπορικός σκοπός. Από την άλλη η Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης είναι μια μεικτή μορφή επιχείρησης, που έχει σχετικά περιορισμένη δράση και χρειάζεται ειδική άδεια από το κράτος για να ιδρυθεί και να λειτουργήσει (Παναγιωτάρα, 2008).

Η σύσταση, το καταστατικό και ο σκοπός της ίδρυσής της πρέπει να δημοσιευτούν στο Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως καθώς επίσης και να ληφθεί σχετική άδεια και έγκριση από το Πρωτοδικείο. Μια ομάδα μετόχων αναλαμβάνει να διαχειριστεί το κεφάλαιο και να διατυπώσει τις στρατηγικές λειτουργίες της. Η λήψη των αποφάσεων γίνεται από κοινού. Έτσι, οι μέτοχοι έχουν μικρότερο ρίσκο σε σχέση με το ρίσκο που αναλαμβάνουν οι μέτοχοι των Α.Ε.

Έχοντας πλέον ξεκαθαριστεί τα παραπάνω, η έρευνα συνεχίζει μελετώντας εμπειριστάωμένα την περίπτωση των Α.Ε. και τα όσα προβλέπονται από τη νομοθεσία για την ίδρυση, τη λειτουργία, τη φορολογία και τον καταμερισμό των ευθυνών σ' αυτήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: ΟΙ ΑΝΩΝΥΜΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Έπειτα από την εισαγωγή στους βασικούς όρους της εργασίας το κεφάλαιο που ακολουθεί εξετάζει διεξοδικά την εξέλιξη των Ανώνυμων Εταιρειών στο ελληνικό εμπορικό δίκαιο.

2.1. ΟΙ ΑΝΩΝΥΜΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

Οι Ανώνυμες Εταιρείες συγκεντρώνουν ορισμένα χαρακτηριστικά που τις κάνουν να ξεχωρίζουν από τις άλλες μορφές εταιριών. Βασικό στοιχείο για την πρωταρχική νομική καθιέρωση της λειτουργίας και της σύστασης των Α.Ε. υπήρξε ο νόμος 2190/1920 ο οποίος ακολουθεί το γαλλικό πρότυπο του Κώδικα Εμπορίου και επεδίωκε να διευκολύνει την επίλυση των προβλημάτων που προέκυπταν από την ίδρυση μιας εταιρείας στον ελληνικό χώρο. Το γαλλικό νομοθετικό πλαίσιο εφαρμόζοταν στην Ελλάδα από το 1821 (Πουλάκου – Ευθυμιατου, 2008).

Τα βασικά χαρακτηριστικά που διακρίνουν τις Α.Ε. από τις άλλες εταιρείες είναι (Χριστοφιλόπουλος, 2007):

- Η ίδρυση μιας Α.Ε. απαιτεί μεγαλύτερο κεφάλαιο από ότι απαιτείται για την ίδρυση κάποιου άλλου τύπου εταιρείας.
- Το κεφάλαιο μιας Α.Ε. μοιράζεται σε ίσα μερίδια, που είναι οι μετοχές της εταιρείας.
- Μια Α.Ε. είναι υποχρεωμένη να δημοσιοποιεί τις καταστάσεις των δράσεων και λειτουργιών της.
- Η ευθύνη των μετόχων είναι περιορισμένη.
- Τα σπουδαιότερα όργανα της Α.Ε. είναι η Γενική Συνέλευση, στην οποία λαμβάνουν μέρος όλοι οι μέτοχοί της και το Διοικητικό Συμβούλιο. Η λήψη των αποφάσεων γίνεται με πλειοψηφία.

Ο θεσμός των Α.Ε. συνεχώς εξελίσσεται. Μολονότι ο νόμος 2190/1920 θεωρείται πραγματικά μια βάση για την ανάλυση, ο εμπορικός κώδικας έχει συμπληρωθεί λόγω της αναθεώρησης του εθνικού νομικού πλαισίου και με την ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

2.2. Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΑΝΩΝΥΜΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το 1981 η Ελλάδα έγινε κράτος – μέλος της ΕΟΚ με αποτέλεσμα να προκύψει η ανάγκη για πολλαπλές μεταρρυθμίσεις σε νομικό, θεσμικό και πρακτικό επίπεδο. Το προεδρικό διάταγμα 409/1986 σχετικά με τις Α.Ε. συμπεριέλαβε το ισχύον κοινοτικό δίκαιο στο εθνικό νομικό πλαίσιο. Ακριβέστερα, τροποποίησε τον νόμο 2190/1920 σύμφωνα με όσα όριζαν:

- Οι ιδρυτικές συνθήκες της ΕΟΚ (Συνθήκες της Ρώμης).

- Η Οδηγία 68/151/ΕΟΚ του 1968.
- Η Οδηγία 77/91/ΕΟΚ του 1976.
- Η Οδηγία 78/660/ΕΟΚ του 1978.
- Η Οδηγία 83/349/ΕΟΚ του 1983.

Ο νόμος 2190/1920 συμπληρώθηκε από το προεδρικό διάταγμα 409/1986 με τις παρακάτω τροποποιήσεις:

- Με βάση το άρθρο 2, τροποποιείται το περιεχόμενο του νόμου όσο αφορά τις πληροφορίες που θα περιέχονται στο καταστατικό της Α.Ε.
- Με βάση το άρθρο 3, τροποποιείται το περιεχόμενο της παραγράφου 4, άρθρο 3 του νόμου 2190/1920, που κάνει λόγο για το μετοχικό κεφάλαιο, έτσι ώστε να είναι δυνατόν μια εταιρεία να εισάγεται στην κεφαλαιαγορά ενισχύοντας έτσι τις ευρωπαϊκές αγορές κεφαλαίων. Ακόμα, πάρθηκαν μέτρα που βελτιώνουν τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς που συνιστά και έναν από τους σημαντικότερους στόχους της ΕΕ.
- Τα άρθρα 4 και 5 εστιάζουν στο μετοχικό κεφάλαιο, που θα αναλυθεί στην ενότητα 3.3. της εργασίας.
- Το κεφάλαιο 6, προσθέτει ένα νέο άρθρο (άρθρο 4) στον νόμο 2190/1920, σύμφωνα με το οποίο μια εταιρεία αξιολογείται ως άκυρη κάτω από συγκεκριμένες προϋποθέσεις έπειτα από δικαστική απόφαση.
- Στο άρθρο 7 υπάρχουν ορισμένες διατάξεις, που σχετίζονται με τη δημοσιότητα, την καταχώρηση των εταιρειών, τη λύση τους, την απόφαση περί «ελαττωματικότητας» των συμβάσεων διορισμού των επίσημων αντιπροσώπων της εταιρίας.

Η τροποποίηση του ελληνικού νομικού πλαισίου εξελίχτηκε περισσότερο με την προσαρμογή του νόμου 2190/1920 στο κοινοτικό δίκαιο με το Προεδρικό Διάταγμα 498/1987, το οποίο αναθεωρεί το περιεχόμενο του νόμου ακολουθώντας τις οδηγίες της ΕΕ με στόχο ο τρόπος λειτουργίας των Α.Ε. στην Ελλάδα να ταυτίζεται με τον τρόπο λειτουργίας των Α.Ε. των άλλων κρατών – μελών της ένωσης.

Τα νομοθετήματα που προστέθηκαν αργότερα κωδικοποίησαν ακόμα περισσότερο το εθνικό πλαίσιο για τις Α.Ε. Παρόλο αυτά σπουδαιότερο όλων είναι ο νόμος 3604/2007, ο οποίος προχώρησε σε τροποποίηση πάλι του νόμου 2190/1920 για να ακολουθηθούν οι εξελίξεις που συντελούνταν στην Ευρώπη.

Έτσι, σύμφωνα με τον νόμο 3604/2007 (Σινανιώτη & Μαυρούδη, 2012):

- Το περιεχόμενο του νόμου 2190/1920 συμπληρώνεται.
- Εντάσσεται η Οδηγία 2006/68/ΕΚ που αλλάζει την Οδηγία 77/91/ΕΟΚ στο ελληνικό δίκαιο.
- Αλλάζει μερικώς η Οδηγία 2003/58/ΕΚ και η Οδηγία 68/151/ΕΟΚ.
- Τροποποιείται το καθεστώς και το πλαίσιο της εισαγωγής μιας Α.Ε. στην κεφαλαιαγορά.
- Μεταβάλλεται το σύστημα που καθορίζει τα χρηματοπιστωτικά μέσα και το σύστημα οργάνωσης και λειτουργίας της Α.Ε.

Πιο συγκεκριμένα:

Τροποποιείται το περιεχόμενο του άρθρου 1 του νόμου 2190/1920 που σχετίζεται με τον ορισμό μιας Α.Ε. ως μια *«κεφαλαιουχική εταιρεία με νομική προσωπικότητα, για τα χρέη της οποίας έχει ευθύνη η ίδια με την περιουσία της»* (άρθρο 3, παρ. 1) και η οποία είναι *«εμπορική, ακόμα κι αν ο σκοπός της δεν είναι η άσκηση εμπορικής δραστηριότητας»* (άρθρο 3, παρ. 2) και μπορεί να *«ιδρυθεί από ένα ή περισσότερα*

άτομα ή να καταστεί μονοπρόσωπη κατόπιν συγκέντρωσης όλων των μετοχών από ένα άτομο» (άρθρο 3, παρ. 3).

Τέλος, όσο αφορά την απόδοση ευθυνών οι ιδρυτές είναι υπεύθυνοι για να αποκαταστήσουν την όποια ζημιά προκύψει ή υποστεί η εταιρεία από τυχόν παράλειψη υποχρεωτικής διάταξης του καταστατικού ή μη σαφών πληροφοριών (άρθρο 4, παρ. 3).

Σύμφωνα με τον νόμο 3853/2010, ο οποίος άλλαξε με τον νόμο 4262/2014, όπως δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 90/17.06./2010:

- Στην Ελλάδα το καθεστώς ίδρυσης των εμπορικών εταιρειών γίνεται πιο απλό (άρθρο 1).
- Η διαδικασία σύστασης της εμπορικής εταιρείας αλλάζει (άρθρο 4).
- Με το άρθρο 7, απλοποιούνται οι διαδικασίες σύστασης μιας Α.Ε.

Ακόμα, ο νόμος 4072/2012 προσθέτει ένα νέο στοιχείο στο εθνικό νομικό πλαίσιο των Ανώνυμων Εταιρειών. Οι αλλαγές που εισήγαγε έχουν πολλές ομοιότητες με τις προαναφερθείσες σχετικά με το επιχειρηματικό και επενδυτικό περιβάλλον και περιλαμβάνει τροποποιήσεις που εξυπηρετούν αυτή την κατεύθυνση. Συγκεκριμένα (Περάκη, 2010):

- Στο δεύτερο μέρος, το καθεστώς για τις εμπορικές εταιρείες αλλάζει σχετικά με τα βασικά χαρακτηριστικά τους, την επωνυμία, την έδρα κ.α. (άρθρα 43-48).
- Ακόμα, τροποποιείται το καθεστώς ίδρυσης των εταιρειών (άρθρα 49-54).
- Τέλος, στο τρίτο κεφάλαιο το καθεστώς που αφορά τη διαχείριση και την εκπροσώπηση των εμπορικών εταιρειών διαφοροποιείται.

Ο νόμος 4548/2018 είναι η πιο πρόσφατη νομοθετική εξέλιξη στο εθνικό εμπορικό δίκαιο, ο οποίος αναθεωρεί και συμπληρώνει το ισχύον δίκαιο για τις Ανώνυμες Εταιρείες. Στα 190 άρθρα του, περιέχει διατάξεις οι οποίες συμπεριλαμβάνουν:

- Στο πρώτο τμήμα γενικές διατάξεις για τις Ανώνυμες Εταιρείες.
- Στο δεύτερο τμήμα τις μεταρρυθμίσεις που εισάγει σχετικά με την ίδρυση και τη σύσταση μιας ΑΕ.
- Στο τρίτο μέρος, ό,τι αφορά τη δημοσιότητα της ΑΕ.
- Στο τέταρτο μέρος, όσα έχουν να κάνουν με το μετοχικό κεφάλαιο.
- Στο πέμπτο μέρος, διατάξεις που αφορούν τις μετοχές της εταιρείας ή άλλους τίτλους της.
- Το έκτο μέρος, εστιάζει στη λειτουργία του ΔΣ της ΑΕ.
- Το έβδομο μέρος, επικεντρώνεται στις υποχρεώσεις, τις αρμοδιότητες και τον σκοπό της ΓΣ.
- Στο όγδοο μέρος, γίνεται λόγος για το δικαίωμα της μειοψηφίας εντός της ΑΕ.
- Στο ένατο μέρος, για τις ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της ΑΕ.
- Το δέκατο μέρος, αναφέρεται αναλυτικά στα κέρδη της ΑΕ.
- Το ενδέκατο μέρος, στην εκκαθάριση της ΑΕ.
- Το δωδέκατο εστιάζει στις αλλοδαπές ΑΕ.
- Και το δέκατο τρίτο σε ποινικές διατάξεις.

Γενικά, ο νόμος εναρμονίζεται με τις ανάγκες και απαιτήσεις της τρέχουσας οικονομίας και της σύγχρονης επιχειρηματικότητας. Διότι διασαφηνίζει το υπάρχον

νομικό πλαίσιο και επιπλέον ρυθμίζει τις ευθύνες των μελών του ΔΣ, τον διορισμό και το μούρασμα των κερδών τους.

Με τον συγκεκριμένο νόμο τροποποιείται ριζικά το δικανικό πλαίσιο για τις ΑΕ. Παύει η ισχύς του νόμου 2190/1920 και εισάγονται μεταρρυθμίσεις που αφορούν τη φορολογική, αστική και ποινική ευθύνη των μελών του ΔΣ. Οι αλλαγές που συντελέστηκαν κρίνονται απαραίτητες, καθώς στη διεθνή οικονομία δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στις ευθύνες της ΑΕ και των εκπροσώπων της σε διάφορες καταστάσεις. Συνεπώς χρειαζόταν μια συνολική μεταρρύθμιση του ισχύοντος νομικού πλαισίου στη χώρα μας (Βερβεσός, 2019). Με αυτή τη μεταρρύθμιση ασχολείται και η παρούσα εργασία στο μεγαλύτερο μέρος της.

2.2.1. ΤΟ ΑΡΘΡΟ 102 ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 4072/2012

Σύμφωνα με όσα ορίζει το άρθρο 102 του νόμου 4072/2012, όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου των εταιρειών έχουν ευθύνη για τις ζημιές που μπορεί να υποστεί η ΑΕ εξαιτίας παράβασης των καθηκόντων τους ή άστοχων ενεργειών τους (άρθρο 102, παρ.1). Όμως, αν το υπό αμφισβήτηση μέλος του ΔΣ αποδείξει ότι έχει συμπεριφερθεί συνετά και έχει πράξει τα δέοντα κατά τη διάρκεια άσκησης των καθηκόντων του και επιδειξεί την απαραίτητη επιμέλεια και προσοχή, τότε δεν έρχεται αντιμέτωπο με διώξεις από εκπροσώπους της εταιρείας ή ενώπιον του Δικαστηρίου το οποίο εκδικάζει την υπόθεση (άρθρο 102, παρ.2). Το άτομο δε φέρει πλέον ευθύνη (Μάρκου, 2015).

Από την άλλη πλευρά, αν η ζημιά οφείλεται σε παραβάσεις ή πράξεις περισσότερων του ενός μελών του ΔΣ της ΑΕ, ή η παράβλεψη έγινε από το ΔΣ συνολικά, τότε ευθύνεται όλο το ΔΣ. Το ίδιο ισχύει και στις περιπτώσεις που ο Δικαστής δεν μπορεί να διαπιστώσει με σιγουριά ποιο ή ποια μέλη ακριβώς ευθύνονται για τη ζημιά που προκλήθηκε στην εταιρεία. Ο επιμερισμός της ευθύνης

γίνεται σύμφωνα με την κρίση του δικαστηρίου. Προβλέπεται όμως η επιβολή διαφορετικών ποινών σε κάθε μέλος του ΔΣ, ανάλογα με την πράξη και το μέγεθος της ζημιάς που προέκυψε (άρθρο 102, παρ.3) (Φινοκαλιώτη, 2014).

Αξίζει να αναφερθεί πως στο άρθρο 102 παράγραφος 4, ορίζει πως δεν υπάρχει νομική ευθύνη των μελών του ΔΣ, στις περιπτώσεις που έδρασαν σύμφωνα με τις αποφάσεις της ΓΣ, οι οποίες έχουν ληφθεί καλοπροαίρετα και άδολα ή με βάση τη σωστή εκτίμηση των συνθηκών που επικρατούσαν τη δεδομένη στιγμή λήψης της απόφασης και είχε ως μοναδικό και κύριο σκοπό την εξυπηρέτηση και την επίτευξη του συμφέροντος της εταιρείας. Ο Δικαστής για να αποφασίσει θα λάβει υπόψη του το χρονικό κριτήριο που πάρηκε η απόφαση και τις αποδείξεις που παρουσιάζουν ενώπιον του δικαστηρίου οι κατηγορούμενοι (Ρόκας, 2018).

Τέλος, σύμφωνα με την παράγραφο 5, αν η πράξη διορισμού των μελών του ΔΣ αξιολογηθεί ως μη έγκυρη (ελαττωματική) τότε οι διατάξεις του νόμου 102 εξακολουθούν να ισχύουν. Η ευθύνη σταματά να βρίσκεται σε ισχύ και γίνεται παραγραφή των αξιώσεων της εταιρείας αφού παρέρθει διάστημα τριών ετών από την ημερομηνία κατά την οποία έγινε η πράξη ή υπήρξε σοβαρή παράβλεψη.

Επίσης, ακόμη και αν το μέλος παραμείνει ενεργό στο ΔΣ της εταιρείας μετά από μία δεκαετία γίνεται παραγραφή των αξιώσεων της ΑΕ κατά του μέλους ή των μελών του ΔΣ. Αν η ΑΕ θέλει μπορεί να παραιτηθεί των αξιώσεών της για αποζημίωση (άρθρο 102, παρ.7). Αυτό θα μπορούσε να γίνει αν οι συμμετέχοντες στη Γενική Συνέλευση κατέχουν τουλάχιστον το 10% του συνολικού εταιρικού κεφαλαίου και συμφωνήσουν για την παραγραφή της αξίωσής τους για την αποζημίωση από μέρους των μελών του ΔΣ (Σινανιώτη- Μαυρούδη, 2012).

2.3. ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟ ΚΑΙ Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΑΝΩΝΥΜΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Για την ίδρυση μιας ΑΕ είναι απαραίτητο να συνταχθεί ένα νομικό έγγραφο, το οποίο να συμπεριλαμβάνει τα πιο σημαντικά στοιχεία που σχετίζονται με τη διοίκηση, τους μετόχους, τη διάρκεια ζωής της, το πλαίσιο διάλυσής και τον σκοπό της. Σύμφωνα με τον νόμο 3604/2007, το Καταστατικό εμπεριέχει και βασικά στοιχεία που αφορούν την έδρα, ο τρόπος καταβολής του κεφαλαίου της και το ύψος αυτού, τον συνολικό αριθμό των μετόχων, την ονομαστική αξία κάθε μετοχής, τον τρόπο διεξαγωγής των ελέγχων, τον ισολογισμό και τα δικαιώματα – υποχρεώσεις των μετόχων (Ψυχομάνης, 2018).

Επιπλέον, γίνεται λεπτομερής αναφορά των ατομικών στοιχείων όλων των φυσικών και νομικών προσώπων, τα οποία έχουν υπογράψει το καταστατικό της εταιρείας ή των εξουσιοδοτημένων ατόμων που έχουν αναλάβει να υπογράψουν εκ μέρους τρίτων, των εξόδων που χρειάζονται για την ίδρυση μιας ΑΕ και των μελών που είναι υπεύθυνα για τη λειτουργία της. Οι υπογράφωντες το Καταστατικό δηλώνουν το ονοματεπώνυμό τους, τον Αριθμού Φορολογικού Μητρώου τους και τα στοιχεία της ταυτότητάς τους. Τα στοιχεία αυτά πρέπει να είναι ακριβή και σωστά καταχωρημένα ώστε να μην υπάρχουν μελλοντικές δυσκολίες στην ανάληψη ευθυνών, όταν κριθεί απαραίτητο.

Για τις ζημιές που έχει υποστεί η ΑΕ, είναι υπεύθυνοι για την αποκατάσταση αυτών οι ιδρυτές της ΑΕ ή τρίτα πρόσωπα φυσικά ή νομικά ή μέτοχοι που καλοπροαίρετα έχουν δεχθεί την ανάληψη της συγκεκριμένης ευθύνης. Η εν λόγω ευθύνη σχετίζεται με τις παραλείψεις του καταστατικού, δημοσιεύσεις ψευδών ή ανακριβών πληροφοριών ή την ακύρωση ίδρυσής της. Η αποζημίωση δίνεται στη

διάρκεια πέντε χρόνων από την ημέρα ίδρυσής της εταιρείας, όπως έχει καταγραφεί στο Καταστατικό της και έχει δημοσιευτεί.

Όπως ορίζει το άρθρο 42 του νόμου 3026/1954 το Καταστατικό ίδρυσης της Α.Ε. υποβάλλεται στον συμβολαιογράφο παρουσία δικηγόρου. (Ψυχομάνης, 2018). Ταυτόχρονα, επιλέγεται η αρμόδια ΔΟΥ που θα αναλάβει τον έλεγχο και την υποβολή της φορολογίας της εταιρείας. Η σύσταση της ΑΕ δημοσιοποιείται στο Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως (ΦΕΚ) στα συγκεκριμένα τεύχη που αφορούν τις ΑΕ και τις ΕΠΕ. Επίσης, η ανακοίνωση για την ίδρυση της ΑΕ οφείλει να κατατεθεί εγκαίρως και στο Εθνικό Τυπογραφείο και να έχει θεωρηθεί από την αντίστοιχη ΔΟΥ.

Η σύσταση και η διάλυση της ΑΕ επιφέρουν συνέπειες στους ιδρυτές της. Όλα τα νομικά και φυσικά πρόσωπα οφείλουν σύμφωνα με τον νόμο 2859/2000 να υποβάλουν στην αρμόδια ΔΟΥ ειδική δήλωση για την έναρξη της εμπορικής δραστηριότητας μέσα σε ένα μήνα από την ημερομηνία σύστασής της. Το ίδιο συμβαίνει με τη διακοπή των ενεργειών της ΑΕ, διαφορετικά αν δε δηλωθεί στην ΔΟΥ θα υπάρξει πρόστιμο για την εταιρεία.

Πολύ σημαντικό επίσης είναι η εταιρεία να εγγραφεί στο Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο. Αυτό γίνεται κατόπιν αιτήσεως υπογεγραμμένης από τους νόμιμους εκπροσώπους της ΑΕ μέσα σε δύο μήνες (60 μέρες) μαζί με το καταστατικό, το ΦΕΚ και τα στοιχεία των μετόχων. Η ΑΕ πρέπει υποχρεωτικά να δηλωθεί στο Μητρώο του Επιμελητηρίου. Με την εγγραφή της στο Μητρώο του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου ορίζεται και το ποσό της συνδρομής των μελών, τα οποία μπορούν να πληρώσουν και αναδρομικά όπως καταγράφεται στον νόμο 2081/92.

2.4. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΙΔΡΥΣΗΣ ΜΙΑΣ ΑΝΩΝΥΜΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Το εμπορικό δίκαιο και ορισμένες διατάξεις του αστικού κώδικα καθορίζουν τη σύσταση και τη λειτουργία των ΑΕ. Πρωταρχικό στοιχείο για τη διατύπωση ενός πλήρους κανονιστικού πλαισίου για τον τρόπο λειτουργίας των ΑΕ είναι ο νόμος 2190/1920. Ο αστικός κώδικας περιέχει ακριβείς κανονισμούς που αφορούν την ταυτότητα των ατόμων που ανήκουν στην ΑΕ. Σύμφωνα με το άρθρο 3 του νόμου 1329/1983 που άλλαξε το άρθρο 127 ΑΚ, τα μέλη της ΑΕ απαιτείται να είναι ενήλικα (18 ετών) εκτός αν υφίσταται ειδική άδεια από το δικαστήριο. Είναι νόμιμο τα μέλη που ίδρυσαν την ΑΕ να είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα (Ψυχομάνης, 2018).

Για να μπορέσει να ιδρυθεί και να λειτουργήσει μια ΑΕ είναι απαραίτητο να υπάρχει ένα διαθέσιμο κεφάλαιο από τους μετόχους, το οποίο σύμφωνα με τον νόμο 2579/98 άρθρο 11 και τον νόμο 2842/2000 πρέπει να ανέρχεται σε εξήντα χιλιάδες ευρώ τουλάχιστον. Η συγκεκριμένη παράμετρος δεν αποτελεί προϋπόθεση για όλους τους τύπους εταιρειών, δεν ισχύει για παράδειγμα στις ΑΕ που έχουν προκύψει από συγχωνεύσεις.

Τις περισσότερες φορές η ΑΕ λαμβάνει την επωνυμία της σύμφωνα με την κατηγορία όπου ανήκει. Μπορεί να περιέχεται στην επωνυμία της το όνομα, ή το ονοματεπώνυμο ενός ή περισσότερων ιδρυτών της, μετόχων της ή φυσικού ή νομικού προσώπου. Οποσδήποτε πρέπει να υπάρχει στην επωνυμία της το ακρωνύμιο ΑΕ ή οι λέξεις «Ανώνυμη Εταιρεία». Θα μπορούσε επίσης η επωνυμία της να συμπεριλαμβάνει κάποιον από τους σκοπούς της, τις περισσότερες φορές τον πιο σημαντικό. Αν η εταιρεία κάποια στιγμή επεκτείνει τη δράση της, δεν είναι απαραίτητο να προβεί σε αλλαγή της επωνυμίας της.

Εάν η ΑΕ έχει αναπτύξει διεθνή δραστηριότητα η επωνυμία της θα μπορούσε να μεταφραστεί σε μια ξένη γλώσσα ή να γραφτεί με λατινικούς χαρακτήρες. Οι

επωνυμίες όλων των εταιρειών κατοχυρώνονται, συνεπώς αν μια εταιρεία επιλέξει επωνυμία που ήδη έχει χρησιμοποιηθεί από άλλη εταιρεία, πρέπει να υποβάλει νέα αίτηση επωνυμίας στο Βιομηχανικό Επιμελητήριο. Ακόμα, μια επωνυμία θα μπορούσε να απορριφθεί αν δε συμμορφωνόταν με τις απαιτήσεις του νόμου. Για παράδειγμα, αν περιέχει προσβλητικούς όρους. Το ίδιο ισχύει και για τη λατινική της ονομασία εφόσον η μετάφραση της επωνυμίας είναι ακριβής.

Επιπλέον, η εταιρεία θα μπορούσε να έχει όποιο σκοπό θέλει αρκεί να μην αντικρούεται με τα χρηστά ήθη όπως τα ορίζει η κοινωνία και η νομική παράδοση. Να καταγράφεται με σαφήνεια στο καταστατικό ίδρυσής της. Και βέβαια να είναι έννομος (Περάκη, 2010).

Στο επόμενο κεφάλαιο γίνεται μια προσπάθεια ανάλυσης της διοίκησης των ΑΕ. Συγκεκριμένα, μελετάται ο τρόπος συγκρότησης του ΔΣ και της ΓΣ, ο ρόλος και τα καθήκοντα που διαδραματίζουν εντός της ΑΕ σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: Η ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΩΝΥΜΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ – ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο μελετούνται τα επιμέρους θέματα που σχετίζονται με τις ΑΕ. Το κεφάλαιο επικεντρώνεται στον τρόπο σύστασης και λειτουργίας του Διοικητικού Συμβουλίου.

3.1. ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΑΙ ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ένα σημαντικό στοιχείο της ΑΕ είναι πως σύμφωνα με τον νόμο τα κέρδη της αποδίδονται στους μετόχους της. Οι μέτοχοι για να έχουν αυτό το δικαίωμα είναι υποχρεωμένοι να σημειώνουν γραπτώς τις λογιστικές κινήσεις της ΑΕ με κάθε

λεπτομέρεια, τα κέρδη της, την αληθινή περιουσιακή της κατάσταση κ.α. Την ίδια ευθύνη έχουν και τα μέλη του ΔΣ και οι δανειστές (Αλεξανδρίδη, 2016).

Εάν η ΑΕ έχει εισαχθεί στο χρηματιστήριο τότε οι οικονομικές καταστάσεις της ενδιαφέρουν γενικότερα την αγορά αλλά και τους ιδιώτες που θέλουν να επενδύσουν και να αποκτήσουν μετοχές της. Η ανακοίνωση των αληθινών καταστάσεων της ΑΕ έχει μεγάλη σημασία για τον χώρο της αγοράς, γιατί έτσι αποκτά αξιοπιστία στο χρηματιστήριο και γενικά στον χώρο αγοράς κεφαλαίων.

Είναι πολύ σημαντικό οι μέτοχοι σε τακτά χρονικά διαστήματα να ενημερώνονται σχετικά με την κατάσταση και την εξέλιξη της εταιρείας. Καλό είναι να μη μοιράζονται τα κέρδη της μεταξύ τους χωρίς να έχει γίνει προηγουμένως πραγματικός έλεγχος της πρόσφατης οικονομικής κατάστασής της, διότι μπορεί να οδηγηθεί η εταιρεία σε χάσιμο των κερδών της και επομένως σε δυσλειτουργία αφού δε θα επικρατεί μια ξεκάθαρη εικόνα για το ενεργητικό της (Αλεξανδρίδη, 2016).

Σε μια ΑΕ, με την πώληση ή τη μεταβίβαση του τίτλου της μετοχής της εταιρείας, η ιδιότητα του μετόχου μεταβιβάζεται. Το νομικό ή φυσικό πρόσωπο που λαμβάνει τη μετοχή κατόπιν μεταβίβασης, μετά την αποδοχή της αποκτά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που έχουν και οι άλλοι μέτοχοι της ΑΕ (Αλεξόπουλος, 1999).

3.2. Ο ΤΡΟΠΟΣ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Το ΔΣ είναι το συλλογικό όργανο της ΑΕ που διαχειρίζεται τις υποθέσεις της και την εκπροσωπεί. Ακόμα, είναι υπεύθυνο για τον τρόπο διαχείρισης της περιουσίας της ΑΕ που δε βρίσκεται υπό τον έλεγχο της ΓΣ.

Το ΔΣ μπορεί να διοριστεί με διάφορους τρόπους:

- Από τη ΓΣ της ΑΕ.
- Από το Καταστατικό, την ώρα της συγκρότησής της.
- Για σύντομο χρονικό διάστημα, εάν ένα μέλος έχει αποβιώσει ή παραιτηθεί μέχρι την επόμενη ΓΣ.
- Κατόπιν υποδείξεων των μετόχων. Όμως υπάρχει ένα όριο στην τελευταία περίπτωση και έτσι οι μέτοχοι δεν είναι δυνατόν να εκλέξουν πάνω από το ένα τρίτο των μελών του ΔΣ. Για να έχουν αυτό το δικαίωμα, πρέπει να έχει καταγραφεί στο Καταστατικό ιδρύσεως της ΑΕ.

Από την πρώτη κιόλας μέρα που αναλαμβάνουν τα μέλη τον ρόλο τους στο ΔΣ καθορίζεται αν τα μέλη θα είναι μισθωτά ή όχι. Αν στο Καταστατικό της ΑΕ δεν καταγράφεται το ποσό της αμοιβής τους, τότε το συγκεκριμένο θέμα συζητείται και ρυθμίζεται με συνέλευση της ΓΣ. Ο μικρότερος αριθμός των μελών του ΔΣ είναι τα τρία άτομα. Ανάλογα όμως με την εταιρεία ο αριθμός των μελών αλλάζει (Σινανιώτη – Μαυρούδη, 2012).

Ακόμα, η ΓΣ μπορεί να προχωρήσει στην ανάκληση της σύμβασης διορισμού ενός μέλους του ΔΣ. Αυτό το δικαίωμα το έχουν και οι μέτοχοι κατόπιν κάποιων προϋποθέσεων. Η θητεία των μελών λήγει σε μια καθορισμένη ημερομηνία και τότε το άτομο χάνει την ιδιότητά του. Όλα τα μέλη του ΔΣ έχουν το δικαίωμα να παραιτηθούν. Αν υπάρχει σοβαρός λόγος ο Πρόεδρος του Πρωτοδικείου μπορεί να επέμβει και να αποφασίσει την παύση ενός ατόμου από το ΔΣ, έπειτα από αίτηση των μετόχων και εφόσον οι μέτοχοι που απαιτούν την παύση έχουν τουλάχιστον το 10% του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου (Ψυχομάνης, 2018).

Το ΔΣ υποχρεούται να συνεδριάζει σε τακτά χρονικά διαστήματα, τουλάχιστον μια φορά τον μήνα. Δεν είναι απαραίτητο να παρίστανται πάντα όλα τα

μέλη του στη συνεδρίαση, ενώ υπάρχει και η δυνατότητα εξουσιοδότησης ενός μέλους. Σε κάθε συνεδρίαση πρέπει να συμμετέχουν τουλάχιστον τρία μέλη. Οι αποφάσεις λαμβάνονται έπειτα από απόλυτη πλειοψηφία εκτός ορισμένων εξαιρέσεων οι οποίες καταγράφονται λεπτομερώς στο Καταστατικό Συστάσεως της ΑΕ όπως αυτό έχει δημοσιευτεί στο αντίστοιχο ΦΕΚ (Μάρκου, 2015).

Η δημοσίευση των ονομάτων των μελών και της ιδιότητάς τους και η κατοχή αυξημένων δικαιωμάτων τους στο ΔΣ είναι ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά που διαφοροποιούν την ΑΕ από τους άλλους τύπους εταιρειών.

Αξίζει να σημειωθεί πως το ΔΣ έχει εξουσία με ορισμένους περιορισμούς (Σινανιώτη – Μαυρούση, 2012):

- Τα μέλη του ΔΣ δεν έχουν το δικαίωμα να είναι εταίροι σε ΟΕ ή ΕΕ με ίδιους ή παρόμοιους σκοπούς με την ΑΕ στην οποία είναι μέλη.
- Μέλη του ΔΣ ή κοντινοί συγγενείς τους δεν έχουν τη δυνατότητα να πάρουν δάνειο από την εταιρεία.
- Έχουν την ευθύνη στη διοίκηση και τη ρύθμιση των καταστάσεων της εταιρείας και επομένως σε περίπτωση που η εταιρεία ζημιωθεί λόγω των ενεργειών τους υποχρεούνται να την αποζημιώσουν.

Το ΔΣ ως όργανο είναι αρμόδιο για τη διοίκηση και την εκπροσώπηση της ΑΕ. Αυτό συνεπάγεται πως είναι το όργανο που εκπροσωπεί απεριόριστα την ΑΕ σε περίπτωση δικαστικής ή εξωδικαστικής διαμάχης. Οι αποφάσεις που λαμβάνει το ΔΣ είναι δεσμευτικές όπως ορίζει ο νόμος 2190/1920 ενώ υπάρχει ξεκάθαρος και πλήρης διαχωρισμός μεταξύ των ευθυνών και των υποχρεώσεων των μελών της ΓΣ σε σχέση με τα μέλη του ΔΣ, τους ελεγκτές και τους μετόχους (Γεωργακόπουλος, 1996).

Η ευθύνη εντός της ΑΕ σχετικά με τη διοίκηση βαραίνει τόσο τη ΓΣ όσο και τους νόμιμους εκπροσώπους της. Τα θέματα και οι παράγοντες που αποφασίζει η ΓΣ διαφέρουν από αυτά για τα οποία έχει την ευθύνη το ΔΣ.

Συγκεκριμένα η Γενική Συνέλευση ευθύνεται (Σινανιώτη – Μαυρούδη, 2012):

- Για την αλλαγή του Καταστατικού της ΑΕ.
- Για τη συγκρότηση και των άλλων οργάνων που απαρτίζουν την εταιρεία και τον διορισμό των μελών τους.
- Για την έγκριση του προϋπολογισμού της ΑΕ για κάθε έτος.
- Για τη διάθεση των κερδών της ΑΕ.
- Για τροποποιήσεις που μπορούν να προκύψουν σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας της ΑΕ και μπορεί να περιλαμβάνουν τη συγχώνευση, τη διάσπαση κ.α.
- Για την αξίωση αποζημιώσεων διαμέσου της διαδικασίας της έγερσης αγωγής αποζημίωσης κατά μελών του ΔΣ ή των ελεγκτών, εάν αποδειχθεί πως η πράξη ή παράβασή τους επέφερε ζημιά στην εταιρεία.
- Αντίστοιχα για να διερευνηθεί η χορήγηση αμοιβής ή αποζημίωσης σε μέλη του ΔΣ της εταιρείας, έπειτα από διαβούλευση – σύγκλιση της ΓΣ για τον ίδιο ή παρόμοιο σκοπό.
- Τέλος, για την έκδοση ομολογιακών ή άλλων δανείων.

Συμπεραίνουμε από τα παραπάνω πως τα δικαιώματα των μελών του ΔΣ δεν είναι απεριόριστα αλλά αντίθετα η ΓΣ έχει το δικαίωμα και την ευθύνη να αποδώσει ευθύνες σε περίπτωση που προκύψει ζημιά στην εταιρεία λόγω κάποιας παράβασης ή παράβλεψης από κάποιο μέλος του ΔΣ. Τα μέλη του ΔΣ έχουν βέβαια το δικαίωμα ως ένα βαθμό να υπερασπιστούν τον εαυτό τους και να υποβάλουν αποδείξεις πως οι

καταγγελίες που τους καταλογίζει η ΓΣ δεν ευσταθούν (Παμπούκη, 1994). Αυτή η παράμετρος θα μελετηθεί παρακάτω.

3.3. ΕΛΕΓΧΟΣ- ΕΠΟΠΤΕΙΑ

Ο έλεγχος σε μια ΑΕ είναι πολύ σημαντικός. Οι ελεγκτές είναι τα αρμόδια όργανα να ασκήσουν έλεγχο στην εταιρεία. Σύμφωνα με τον νόμο, η ΓΣ δεν έχει τη δυνατότητα να αλλάξει την ανάληψη του ρόλου των ελεγκτών. Οι έλεγχοι είναι υποχρεωτικοί και πραγματοποιούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα από τουλάχιστον δύο ελεγκτές όπως καθορίζονται από τη ΓΣ ανά εταιρική χρήση. Με το που ιδρύεται η εταιρεία και υπογράφεται το Καταστατικό της, διορίζονται τα πρόσωπα που θα πραγματοποιήσουν τον πρώτο έλεγχο. Η αμοιβή τους ρυθμίζεται από τη σύμβαση εκλογής τους (Ψυχομάνης, 2018).

Ακόμα, οι ελεγκτές εποπτεύουν το Διοικητικό Συμβούλιο. Οι ελεγκτές έχουν περιορισμένα καθήκοντα και ευθύνονται για τον έλεγχο παραβίασης του Καταστατικού ή του Νόμου. Δεν έχουν το δικαίωμα παρέμβασης σε εταιρικές υποθέσεις και δεν μπορούν να εκπροσωπήσουν την εταιρεία. Αυτό το δικαίωμα το έχουν μόνο τα μέλη του ΔΣ. Οι ελεγκτές έχουν τη δυνατότητα να διατάξουν έλεγχο κατόπιν εντολής του Πρωτοδικείου σε περίπτωση που υπάρχουν υποψίες για σημαντική παράβαση των νομικών διατάξεων που σχετίζονται με τη λειτουργία των ΑΕ (Φινοκαλιώτη, 2014).

Μια εταιρεία πρέπει υποχρεωτικά να διατηρεί ορισμένα βιβλία: τρίτης κατηγορίας λογιστικά βιβλία, βιβλία απογραφών, συγκεντρωτικά ημερολόγια, λογαριασμούς, αναλυτικά καθολικά βιβλία, βιβλία αποθήκης, βιβλία μετόχων και βιβλία γραμματίων. Στο τέλος κάθε έτους τα στοιχεία αυτά πρέπει να ανακοινώνονται

και να γίνεται λεπτομερής αναφορά σε όλες τις δράσεις της επιχείρησης στο τελευταίο οικονομικό έτος (Ψυχομάνης, 2018).

Οι ελεγκτές έχουν μεγάλη ευθύνη και πρέπει να παρακολουθούν την πορεία της ΑΕ σε όλη τη διάρκεια λειτουργίας της. Έχουν την ευθύνη και του λογιστικού και του διαχειριστικού ελέγχου. Για τον λογιστικό έλεγχο εξετάζονται τα λογιστικά βιβλία και τα έγγραφα της εταιρείας. Για τον διαχειριστικό έλεγχο, οι ελεγκτές έχουν την αρμοδιότητα να προβαίνουν σε υποδείξεις στο ΔΣ. Η φυσική παρουσία τους στη ΓΣ είναι υποχρεωτική και κατά τη διάρκεια αυτής μπορούν να ανακοινώσουν τυχόν παρεκκλίσεις ή παραβιάσεις του Καταστατικού που έχουν διαπιστώσει (Σινανιώτη – Μαυρούδη, 2012).

Ο τακτικός έλεγχος είναι σημαντικός για τα μέλη της ΑΕ διότι έτσι μειώνεται ο κίνδυνος για λάθη και παραλείψεις. Καθώς οι ελεγκτές έχουν την πλήρη ευθύνη των παραβάσεων του νόμου και των εταιρικών πταισμάτων, ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος οι μέτοχοι να χάσουν κέρδη. Τα μέλη του ΔΣ επιβαρύνονται με αστικές και ποινικές ευθύνες, επομένως ο τακτικός έλεγχος δύναται να περιορίσει και τη δική τους έκθεση σε κίνδυνο (Ψυχομάνης, 2018).

Για να γίνεται έλεγχος πρέπει να υπάρχει συνεχής εποπτεία. Ο έλεγχος μπορεί να είναι οριζόντιος ή κάθετος. Η έννοια του οριζόντιου ελέγχου είναι περίπλοκη. Με τον οριζόντιο έλεγχο στην ουσία συντελείται ένας αυτοέλεγχος από τα μέλη του ΔΣ της ΑΕ σύμφωνα με τον νόμο 4548/2018 άρθρο 87. Αυτή η υποχρέωση ελέγχου αποτελεί πρωταρχικό στοιχείο του νέου νόμου.

Κατόπιν εφαρμογής του νόμου αυτού κάθε μέλος του ΔΣ πρέπει να είναι σε θέση να ελέγχει τις πράξεις και τις δράσεις των άλλων μελών και να εφαρμόζει την αρχή της «συλλογικής ευθύνης». Η συγκεκριμένη υποχρέωση αποτελεί ταυτόχρονα

και δικαίωμα των μελών του ΔΣ, διότι οι ίδιοι παίρνουν τον ρόλο του ελεγκτή (Βερβεσός, 2019).

Για να έχουν τα συγκεκριμένα άτομα το δικαίωμα ελέγχου, είναι υποχρεωτικό να εφαρμόζονται όλες οι προϋποθέσεις του άρθρου 87 που έχουν προηγουμένως αναφερθεί και επομένως (Βερβεσός, 2019):

- Το ΔΣ της ΑΕ πρέπει να έχει συσταθεί επίσημα.
- Στο Καταστατικό της ΑΕ πρέπει να υπάρχει η αντίστοιχη πρόβλεψη.

Έτσι, η «σιωπηρή ανάθεση» δεν αρκεί και είναι αναγκαίο να υπάρχει σχετική δήλωση στο Καταστατικό της ΑΕ. Ακόμα, κάθε μέλος του ΔΣ οφείλεται να εξετάζεται και να ελέγχεται για τα πραγματικά στοιχεία στον τομέα του και για τις πράξεις του μόνο στον συγκεκριμένο τομέα.

Εποπτεία, υπάρχει για όλα τα μέλη της ΑΕ. Το μέγεθος της εποπτείας, οι τρόποι της, τα μέσα, το εύρος κ.α. εξαρτώνται από το μέγεθος της εταιρείας, τις αρμοδιότητες των μελών του ΔΣ και τη χρονική στιγμή που προέκυψε η παράβαση. Για τα καινούργια μέλη υπάρχει η δυνατότητα για εποπτεία και καθοδήγηση τους πρώτους μήνες. Η διαρκής εποπτεία είναι διαφορετική και συντελείται όταν υπάρχει υποψία για τη συνεχή ύπαρξη παράνομων δράσεων και συμπεριφορών.

Επίσης, αν υπάρχουν αμφιβολίες για την εσωτερική διοίκηση και την αποτελεσματικότητα του ΔΣ, τότε η ΓΣ έχει το δικαίωμα να προχωρήσει σε νέο έλεγχο ή τα ίδια τα μέλη του ΔΣ να πραγματοποιήσουν εσωτερικούς ελέγχους. Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου έχει το δικαίωμα και την υποχρέωση να προβαίνει σε εσωτερικό έλεγχο όποτε το κρίνει απαραίτητο (Βερβεσός, 2019).

Αντίθετα, ο κάθετος έλεγχος σχετίζεται με τον έλεγχο των κατώτερων στην ιεραρχία στελεχών από τους εργαζόμενους της ΑΕ που τους έχει ανατεθεί ο συγκεκριμένος ρόλος επιπλέον με τα υπόλοιπα καθήκοντα που έχουν. Για τα κατώτερα στελέχη, η ίδια η εταιρεία ευθύνεται για τα πταίσματα, τις παραβάσεις και τις παραλείψεις τους.

Η ευθύνη αυτή απορρέει από το γεγονός πως τα άτομα που προσλαμβάνονται από την εταιρεία έχουν ορισμένα προσόντα και ικανότητες προκειμένου να ανταποκριθούν στις ανάγκες και στις απαιτήσεις της θέσης που λαμβάνουν και από την άλλη εάν τα καθήκοντά τους είναι σύνθετα και περίπλοκα η εταιρεία έχει την ευθύνη να τα καθοδηγήσει και να τα συμβουλευσει (Βερβεσός, 2019). Κατά την άσκηση κάθετου ελέγχου, κάθε ανώτερο στέλεχος της διοίκησης οφείλει να κοινοποιεί στους κατώτερους ιεραρχικά εργαζόμενους τους κινδύνους που ελλοχεύουν κατά την άσκηση της εργασίας τους και τις συνέπειες από την παραβίαση των συμφωνηθέντων.

Και στην περίπτωση του κάθετου έλεγχου, ο έλεγχος πραγματοποιείται ανά περίπτωση και σύμφωνα με τον τύπο και το μέγεθος της εταιρείας. Για παράδειγμα τα κριτήρια ελέγχου είναι αυστηρότερα για έναν έμπειρο εργαζόμενο σε σχέση με έναν εργαζόμενο που έχει προσληφθεί πρόσφατα στην εταιρεία (Βερβεσός, 2019).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: Η ΕΥΘΥΝΗ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΣΤΗΝ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Όπως έχει ήδη αναφερθεί οι ΑΕ λαμβάνουν νομική προσωπικότητα αφού εγγραφούν και καταχωρηθούν στο Μητρώο. Η ελληνική νομοθεσία έχει βελτιωθεί σημαντικά και υποστηρίζει την καλύτερη διοίκηση και οργάνωση των ΑΕ, καθώς επίσης και το μοίρασμα των ευθυνών σ' αυτές. Η ευθύνη των μελών του ΔΣ υπάρχει ως έννοια εφόσον η ΑΕ συνιστά εταιρεία εμπορικού δικαίου.

4.1. Η ΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Από τον νόμο 2190/1920 έως και σήμερα με τον νόμο 4548/2018, το εθνικό νομικό πλαίσιο έχει τροποποιηθεί σημαντικά ώστε να μπορεί να ακολουθήσει τις εξελίξεις της σύγχρονης κοινωνίας και οικονομίας όσο αφορά τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα των μετόχων, των μελών της ΓΣ και των μελών του ΔΣ (Ψυχομάνης, 2018).

4.1. Ο ΝΕΟΣ ΝΟΜΟΣ 4548/2018 ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ

Οι ευθύνες και οι αρμοδιότητες των μελών του ΔΣ ορίζονται από το ισχύον δίκαιο για τις εμπορικές εταιρείες, από το Καταστατικό της εταιρείας και από τις αποφάσεις της ΓΣ. Το ΔΣ έχει εκχωρητέες και μη αρμοδιότητες. Οι εκχωρητέες αρμοδιότητες συμπεριλαμβάνουν τον έλεγχο της εξέλιξης της εταιρείας στο πέρασμα του χρόνου, διαμέσου της έγκρισης της μακροπρόθεσμης στρατηγικής που εφαρμόζει η εταιρεία από τη μία και των στόχων που θέτει η διοίκηση από την άλλη.

Ακόμα, οι ευθύνες του ΔΣ μεταξύ άλλων αφορούν (Ρόκας, 2018):

- Την εποπτεία της ΑΕ.
- Τη τήρηση της ισχύουσας νομοθεσίας και του κανονιστικού πλαισίου της εταιρείας από την ίδια και τα όργανα αυτής.
- Τη διαμόρφωση και την αναθεώρηση των αξιών της ΑΕ.
- Τον έλεγχο και την εποπτεία των δράσεων και των αποφάσεων των άλλων ανώτερων οργάνων της διοίκησης της ΑΕ με σκοπό την αποφυγή λαθών και παραλείψεων. Εάν το ΔΣ εντοπίσει προβλήματα τέτοιου είδους και δεν προσπαθήσει να τα διορθώσει κρίνεται ως υπεύθυνο διότι είναι το όργανο που εκπροσωπεί τα συμφέροντά της.

- Την εφαρμογή διαφόρων δράσεων με σκοπό την αποφυγή των συγκρούσεων κάθε είδους εντός της εταιρείας, στα ανώτερα κυρίως ιεραρχικά στρώματα προστατεύοντας έτσι τα συμφέροντα των μετόχων αλλά και γενικά τα συμφέροντα της ΑΕ.

Μέχρι πρόσφατα το θέμα της ευθύνης των μελών της ΑΕ έναντι αυτής, η εσωτερική δηλαδή τους ευθύνη, ήταν «νεκρό γράμμα» για το εθνικό νομικό πλαίσιο. Η δομή της ΑΕ λειτουργούσε σύμφωνα με την πλειοψηφία των μετόχων ή από πρόσωπα που απολάμβαναν την εμπιστοσύνη του πλειοψηφούντος μετόχου. Στην πραγματικότητα αυτό σήμαινε πως στην πράξη υπήρχε σοβαρό πρόβλημα διότι προέκυπτε θέμα ταύτισης συμφερόντων και τα εμπλεκόμενα μέρη έπρεπε να επιλύσουν αυτά τα προβλήματα με άκρα μυστικότητα.

Πλέον, και κυρίως μετά από το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης και μετέπειτα, αν και ο συμβιβασμός είναι εξαιρετικά σημαντικός για την ομαλή λειτουργία των εταιρειών, η διαφάνεια είναι απαραίτητη (Βερβεσός, 2019).

Ο νόμος 4548/2018 ουσιαστικά συνιστά το αποτέλεσμα των μνημονιακών δεσμεύσεων της Ελλάδας προς τους δανειστές της και τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα. Πιο αναλυτικά, αλλάζει τον κ.ν. 2190/1920 και συμπεριλαμβάνει επιπλέον διατάξεις, που στοχεύουν στην αναθεώρηση του υπάρχοντος νομικού πλαισίου και στη συμμόρφωσή του με το περιεχόμενο της Οδηγίας αρ. 2017/828 της 17ης Μαΐου 2017, που συμπληρώνει την Οδηγία 2007/36/EK σχετικά με τα δικαιώματα των μετόχων της ΑΕ (Περάκης, 2019).

Ακόμα μια εξέλιξη που παρατηρήθηκε την τελευταία δεκαετία είναι η αύξηση κατά ένα σημαντικό ποσοστό, των αγωγών για την αποκατάσταση των ζημιών και την αποζημίωση της εταιρείας λόγω παράνομων δράσεων ή παραλείψεων των μετόχων. Διατυπώθηκαν δηλαδή σαφέστεροι όροι όσο αφορά τη σύναψη συμβάσεων

ασφάλισης αστικής ευθύνης, υπάρχει μεγαλύτερη ενημέρωση στον τομέα και οι περισσότερες παραβάσεις που γίνονται, γίνονται πλέον γνωστές (Βερβεσός, 2019).

Σύμφωνα με τον νόμο 4548/2018 το νομικό πλαίσιο που αφορά την ευθύνη των μελών του ΔΣ στην ΑΕ αλλάζει. Πιο συγκεκριμένα, στο έκτο μέρος του νόμου στα άρθρα 77-115 , εμπεριέχονται οι διατάξεις που σχετίζονται με τον ρόλο του ΔΣ στην ΑΕ.

4.1.2. ΟΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΛΙΟΥ ΤΗΣ ΑΝΩΝΥΜΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Οι υποχρεώσεις των μελών του ΔΣ της ΑΕ συνολικά αφορούν (Βερβεσός, 2019):

- Την υποχρέωση επιμέλειας.
- Την υποχρέωση πίστης.
- Την υποχρέωση μη ανταγωνισμού.

Με το άρθρο 96, η υποχρέωση της επιμέλειας από τους διοικητές της ΑΕ διακρίνεται σε τρεις κατηγορίες. Τα μέλη του ΔΣ έχουν την υποχρέωση της τήρησης της νομιμότητας. Η επιμέλεια με τη στενή σημασία του όρου αποτελεί τμήμα των ευθυνών τους και σκοπεύει στην καλύτερη επίτευξη των στόχων της ΑΕ. Η επιμέλεια λαμβάνει τη μορφή εποπτείας και ελέγχου της εταιρείας (Βερβεσός, 2019).

Επιπλέον για το ΔΣ εισήχθησαν καινούριοι κανονισμοί που σχετίζονται με τη διαφάνεια των δράσεών τους, τον τρόπο αμοιβής τους (άρθρα 109 -114) και τον τρόπο αντίδρασής τους σε μια περίοδο κρίσης. Αυτό στόχευε στην κάλυψη των νομικών κενών που υπήρχαν από τις προηγούμενες διατάξεις και στη μείωση των προβλημάτων που προέκυπταν στην πρακτική εφαρμογή του εμπορικού δικαίου στις ΑΕ (Ψυχομάνης, 2018).

Ακόμα, ο συγκεκριμένος νόμος συμβάλει στη μείωση της κατάχρησης και της κακόβουλης διαχείρισης από μικρότερες κυρίως ΑΕ, οι οποίες πολλές φορές δεν

τηρούν το ισχύον νομικό πλαίσιο και εκμεταλλεύονται τις συνθήκες της οικονομικής κρίσης για να αυξήσουν το κέρδος τους. Αυτό σημαίνει πως τα μέλη του ΔΣ έχουν ευθύνες σε περιπτώσεις που ΑΕ προχωρά σε συμβάσεις που δεν είναι έννομες ή που επιδιώκεται η κερδοφορία αυτών με παράνομο τρόπο (Περάκης, 2019).

Με τον νόμο 4548/2018, ο ρόλος της Γενικής Συνέλευσης ενισχύεται. Ακόμα, εμπεριέχονται διατάξεις που αφορούν την επίλυση συγκρούσεων εντός της ΑΕ. Τα άρθρα 97-98 αναφέρονται στην καλοπροαίρετη συνεργασία και την υποχρέωση επίδειξης εμπιστοσύνης και πίστης εκ μέρους των μελών του ΔΣ στις ΑΕ. Η υποχρέωση πίστης είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ευθύνη των μελών του ΔΣ της ΑΕ. Δεν προκύπτει μόνο από τη θέση που έχουν στην εταιρεία αλλά και από την εξουσία που τους δίνει η θέση που κατέχουν. Καθώς τα μέλη του ΔΣ παίρνουν αποφάσεις που επηρεάζουν σημαντικά την πορεία και τη θέση της εταιρείας, πρέπει να υπάρχει πίστη και επιμέλεια των μελών προς την εταιρεία (άρθρο 102) (Βερβεσός, 2019).

Το άρθρο 97 ορίζει πως αν εντοπιστεί σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ των μελών του ΔΣ ή με συνδεδεμένα πρόσωπα της ΑΕ, τότε τα συγκεκριμένα πρόσωπα δεν έχουν το δικαίωμα να ψηφίζουν για σημαντικά θέματα που αφορούν την ΑΕ και το θέμα παραπέμπεται στη ΓΣ σε περίπτωση που δεν υπάρχει ο απαραίτητος αριθμός μελών του ΔΣ (απαρτία). Εξάιρεση μόνο αποτελεί η περίπτωση κατά την οποία αφορά άτομο που είναι ένας εκ των μετόχων και κατέχει ποσοστό άνω του 5% στο συνολικό μετοχικό κεφάλαιο. Στη συγκεκριμένη περίπτωση σύμφωνα με το άρθρο 100 συγκαλείται ΓΣ (Περάκης, 2019).

Στα πλαίσια εφαρμογής του νέου νόμου για τις ΑΕ προβλέπεται το δικαίωμα αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου στο τριπλάσιο με απόφαση του ΔΣ ή στο επταπλάσιο αν το εγκρίνει και το αποφασίσει η ΓΣ. Το συγκεκριμένο δικαίωμα

μαρτυρά την αύξηση της δικαιοδοσίας του ΔΣ αλλά ταυτόχρονα αποδεικνύει πως η ΓΣ έχει περισσότερες αρμοδιότητες από το ΔΣ (Περάκης, 2019).

Για το ΔΣ υπάρχει πρόβλεψη για μεγαλύτερο αριθμό μελών από ότι προηγουμένως, δηλαδή δεκαπέντε μέλη και ως κατώτατο όριο ορίζεται τα τρία μέλη. Ο νέος νόμος ορίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μελών του ΔΣ και καταγράφονται στο Καταστατικό της εταιρείας. Η διάρκεια θητείας των μελών δεν μπορεί να ξεπερνά τα έξι συνολικά συναπτά έτη. Επίσης, εμπεριέχεται και η δυνατότητα συνεδρίασης και λήψης αποφάσεων, αν για παράδειγμα ένας αριθμός των μελών απουσιάζει και θέλει να συμμετάσχει με ψηφιακά μέσα (τηλεδιάσκεψη), όπως και η λήψη αποφάσεων σε πρακτικά ζητήματα χωρίς προηγουμένως να γίνει κάποια συνεδρίαση (Περάκης, 2019).

Σύμφωνα με το άρθρο 99 του νόμου 4548/2018, το ΔΣ έχει την υποχρέωση να παραχωρεί άδεια για την τέλεση συμβάσεων με συνδεδεμένα μέρη. Αν δεν υπάρξει η συγκεκριμένη άδεια, τότε η σύμβαση είναι άκυρη. Η συγκεκριμένη διάταξη στοχεύει στην ενίσχυση του ελέγχου και της διαφάνειας στον τρόπο λειτουργίας του ΔΣ αλλά και στην παροχή εγγύησης σε τρίτα μέρη και στους μετόχους της ΑΕ (Περάκης, 2019).

Η διάταξη του άρθρου 99 σε συνδυασμό με τα άρθρα 102-105, αποτέλεσε βασικό θέμα συζήτησης μεταξύ των επιστημών της νομικής επιστήμης. Σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές, υπάρχουν εξαιρέσεις στη διαδικασία, οι οποίες θα μπορούσαν να προκαλέσουν προβλήματα στην ΑΕ.

Πιο συγκεκριμένα, είναι δυνατόν να εξαιρεθούν κάποιες συμβάσεις εφόσον η παράγραφος 1 του άρθρου 99 κατά το περιεχόμενο της παραγράφου 3 άρθρο 99 του νόμου 4548/2018 δεν ισχύει σε περιπτώσεις όπου (Περάκης, 2019):

- Οι συμβάσεις δεν έχουν ξεπεράσει το όριο των τρεχούμενων συναλλαγών της ΑΕ. Τρέχουσες συναλλαγές αποτελούν οι πιο συνηθισμένες δραστηριότητες της εταιρείας σύμφωνα με το μέγεθος και το αντικείμενό τους στον χώρο της αγοράς.
- Η σύμβαση σχετίζεται με τις αμοιβές των μελών του ΔΣ ή της ΓΔ της εταιρείας κατά το περιεχόμενο των άρθρων 109-114.
- Οι συμβάσεις έχουν συντελεστεί από πιστωτικά ιδρύματα όπως τράπεζες κατά την εφαρμογή μέτρων για την προστασία και την εξασφάλιση της σταθερότητας μέσω της προληπτικής εποπτείας.
- Οι συμβάσεις έχουν πραγματοποιηθεί μεταξύ της ΑΕ και των μετόχων της ή μιας εταιρείας που είναι θυγατρική της ΑΕ 100%.

Τέλος σύμφωνα με το άρθρο 102 που αποτέλεσε σημαντικό θέμα συζήτησης μεταξύ των νομικών ορίζονται τα παρακάτω (Περάκης, 2019):

- Κάθε μέλος του ΔΣ έχει την ευθύνη για τις ζημιές που μπορεί να υποστεί η ΑΕ εξαιτίας δικών του πράξεων ή παραλείψεων που έχουν προκύψει ως αποτέλεσμα της παράβασης των καθηκόντων του όπως αυτά καταγράφονται στο Καταστατικό της ΑΕ για τα μέλη του ΔΣ.
- Σε περίπτωση όμως που αποδειχθεί πως το μέλος του ΔΣ έχει δράσει με σύνεση, προσοχή και επιμέλεια δεν επιρρίπτεται σ' αυτό καμία ευθύνη.
- Αν η ζημιά που υφίσταται η ΑΕ έχει προκληθεί από τις δράσεις περισσότερων του ενός μελών, τότε η ευθύνη επιρρίπτεται και αναλογεί σε όλα τα μέλη που έχουν εμπλακεί.
- Η ευθύνη παύει να υφίσταται αν οι παραλείψεις ή δράσεις του ΔΣ έχουν γίνει έπειτα από απόφαση που έλαβε η ΓΣ καλοπροαίρετα, λόγω απουσίας σχετικής

πληροφόρησης ή έχοντας ως στόχο την εξυπηρέτηση του συμφέροντος της εταιρείας.

- Το άρθρο 102 τίθεται σε εφαρμογή και στις περιπτώσεις των προσώπων που έχουν διαχειριστικό ρόλο ή κατέχουν ρόλο εκπροσώπου στην ΑΕ.
- Μετά το πέρασμα τριών ετών, οι αξιώσεις της ΑΕ για αποζημίωση μπορούν να παραγραφούν
- Αλλιώς, η ΑΕ έχει τη δυνατότητα να παραιτηθεί από τις αξιώσεις της για αποζημίωση αφού περάσουν δύο έτη ή μπορεί να γίνει κάποιος συμβιβασμός μεταξύ των εμπλεκόμενων.

Τα μέλη του ΔΣ έχουν ακόμα εσωτερική ευθύνη από αδικοπραξία. Δηλαδή, όταν μια πράξη ενός μέλους του ΔΣ της ΑΕ προκαλεί ζημιά στην εταιρεία ή παράλειψή του ευθύνεται για τη ζημιά που υπέστη η εταιρεία, τότε σύμφωνα με τον άρθρο 914 και 919 του Αστικού Κώδικα, η πράξη του αυτή είναι παράνομη. Ακόμα, τα μέλη του ΔΣ έχουν ενδοσυμβατική ευθύνη όπως αυτή προκύπτει από τους κανόνες του κοινού δικαίου (Βερβεσός, 2019).

4.1.3. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Κατά την εφαρμογή του ο νόμος παρουσιάζει ένα σοβαρό πρόβλημα, διότι ο συνυπολογισμός αμφοτέρων κόστους και ζημίας είναι μια δύσκολη και περίπλοκη διαδικασία. Προβλήματα εντοπίζονται και στις περιπτώσεις που η εταιρεία έχει υπερβεί το αντικείμενό της. Ακόμα, υπάρχει ο κίνδυνος να γίνει κάποια λανθασμένη εκτίμηση, όταν οι εξωτερικές δεσμεύσεις των μελών του ΔΣ παραβιάζονται (Παμπούκης, 1985).

Η ενσωμάτωση των νέων διατάξεων εμπεριέχει τον κίνδυνο να μην μπορεί ο νόμος στην πράξη να εφαρμοστεί, καθώς υπάρχουν διάφορες διατάξεις που προβλέπουν πολλές εξαιρέσεις, τις οποίες τα μέλη του ΔΣ μπορούν να επικαλεστούν σε περίπτωση έμμεσης ή άμεσης παράβασης κάποιας διάταξης. Επιπλέον, η εξαίρεση των αμοιβών των μελών του ΔΣ, όπως ορίζεται από τη διάταξη του 99 παράγραφος 1 σημαίνει πως από τη μία τα συμφέροντα της μειοψηφίας δεν τίθενται σε κίνδυνο, αλλά ούτε υπάρχει και ο απαραίτητος βαθμός ελέγχου (Κουμεντάκης, 2018).

Συνεπώς, το άρθρο 102 θεσπίζει την έννοια της ευθύνης των μελών του ΔΣ. Παρόλο αυτά ο χαρακτήρας του είναι πιο πολύ προληπτικός γιατί υποχρεώνει τα μέλη του ΔΣ να τηρούν την αρχή της επιμέλειας και της καλής πίστης, για να μη βρεθούν σε κίνδυνο και να μην προκύψει αξίωση από την εταιρεία για αποζημίωση ή αποκατάσταση των ζημιών εναντίον τους (Βερβέσος, 2019).

Το άρθρο 103 περιέχει περίπου το ίδιο περιεχόμενο, με αποτέλεσμα οι διατάξεις του να αντισταθμίζουν τη διάσταση των μελών του ΔΣ και του προσώπου που ευθύνεται της ΑΕ και την ευθύνη των ενεργειών των μελών του ΔΣ. Έτσι, ο καταμερισμός των ευθυνών είναι καλύτερος και ελαχιστοποιείται το ρίσκο για πρόκληση ζημιάς ή βλάβης, γιατί από τη μία εξυπηρετούνται τα συμφέροντα των μετόχων από την άλλη αποτρέπονται οι κακοπροαίρετες δράσεις από τα μέλη του ΔΣ εις βάρος της εταιρείας.

Και στις δύο περιπτώσεις όμως, και στις διατάξεις του άρθρου 102 και σ' αυτές του άρθρου 103 δεν υπάρχει πρόθεση να υποβαθμιστεί η ισχύς και η αυτονομία του ΔΣ ή να προβλεφθούν προληπτικές κυρώσεις (Βερβέσος, 2019).

4.2. ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΑΝΩΝΥΜΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΑΙ Η ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΤΟΥΣ ΕΥΘΥΝΗ

Η έννοια της εσωτερικής ευθύνης έχει μεγάλη σημασία νομικά. Σύμφωνα με το άρθρο 9 του Προεδρικού Διατάγματος 4237/1962, που άλλαξε το άρθρο 22α του νόμου 2190/1920, είναι σημαντικό τα μέλη του ΔΣ να έχουν ευθύνη για τις εσωτερικές υποθέσεις μιας εταιρείας γιατί έτσι περιορίζονται κωλύματα που ενδέχεται να προκύψουν από την απουσία διατάξεων για την αποκατάσταση των ζημιών, και όπως συγκεκριμένα διατυπώνεται στη συγκεκριμένη διάταξη, οι ζημιές που προκαλούνται λόγω της «κακοδαιμονίας» (Μάρκου, 2015).

Η έννοια «εσωτερική ευθύνη» εντοπίζεται στη διαθέσιμη βιβλιογραφία και ως «ενδοεταιρική ευθύνη». Ο καινούριος νόμος για τις ΑΕ ορίζει νέες διατάξεις σχετικά με το εύρος της ευθύνης, τη διάρκεια και τις αξιώσεις σε περίπτωση άσκησης εταιρικής αγωγής από την πλευρά της ΑΕ προς τους διοικητές της (Κουμεντάκης, 2019).

Τα μέλη του ΔΣ έχουν οργανική εσωτερική ευθύνη, αυτό σημαίνει πως για κάθε ζήτημα που εμπίπτει στις αρμοδιότητές τους ευθύνονται. Με άλλα λόγια αν από δική τους παράληψη ή λανθασμένη ενέργεια προκύψει βλάβη ή ζημιά στην εταιρεία, τότε τα μέλη ή το μέλος του ΔΣ που αξιολογούνται ως υπεύθυνα για το συγκεκριμένο πρόβλημα, πρέπει να αποζημιώσουν την εταιρεία και τους μετόχους της.

Αυτή η διάταξη έχει σημασία για την επιχείρηση, γιατί τα μέλη του ΔΣ στην πραγματικότητα είναι υπεύθυνα για τη διαχείριση της περιουσίας τρίτων και συνεπώς πρέπει να υπάρχει κάποια πρόβλεψη που θα προστατεύει το κεφάλαιο της εταιρείας και των μετόχων (Μάρκου, 2015).

Αν και η ευθύνη των μελών του ΔΣ είναι εξαιρετικά σημαντική ως παράμετρος, δεν είναι ξεκάθαρο με σαφήνεια πότε οι μέτοχοι και τα μέλη της ΓΣ θα απαιτήσουν

την τιμωρία των ευθυνόμενων ή θα αξιώσουν αποζημίωση από αυτούς. Για τις εσωτερικές υποθέσεις της ΑΕ, το καταστατικό της ρυθμίζει τέτοιου είδους θέματα και έτσι η ευθύνη είναι «νόθος αντικειμενική». Επίσης, αξίζει να αναφερθεί πως εφόσον το ΔΣ λειτουργεί ως συλλογικό όργανο, μέχρι σ' ένα βαθμό όλα τα μέλη του είναι υπεύθυνα για πιθανές βλάβες ή ζημιές.

Σύμφωνα με το ισχύον δίκαιο η διαχείριση της περιουσίας άλλων προσώπων από τρίτους, όπως γίνεται στην περίπτωση του ΔΣ των ΑΕ, επιφέρει συνέπειες καθώς τηρείται το «δίκαιο της εντολής». Με βάση τον αστικό κώδικα (ΑΚ 734-736), η κατάχρηση του δικαιώματος ενός ατόμου με απώτερο σκοπό την εκμετάλλευση της περιουσίας των μετόχων ή την απόκτηση προσωπικών κερδών, διώκεται ποινικά. Το ίδιο ισχύει και για τα μέλη του ΔΣ (Τρίκη, 2016).

4.2.1. Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΑΝΩΝΥΜΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Σε προηγούμενο κεφάλαιο σχετικά με την ελληνική νομοθεσία για τις ΑΕ αναφέρθηκε ο ρόλος του Δικαστή στην αξιολόγηση μιας υπόθεσης και στις περιπτώσεις όπου το Δικαστήριο έπρεπε να αποφασίσει για μια σύνθετη υπόθεση. Συχνά, στις περιπτώσεις όπου προκύπτουν προβλήματα που δεν μπορούν εύκολα να διευθετηθούν εντός της εταιρείας ή σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, κρίνονται σε ειδικά δικαστήρια.

Για τα μέλη του ΔΣ της ΑΕ, η εσωτερική ευθύνη αποτυπώνει τη συνολική υποχρέωση της εταιρείας ως νομικό πρόσωπο. Γι' αυτόν τον λόγο τα δικαιώματα των εργαζομένων, ο σκοπός και το προϊόν της εταιρείας πρέπει να προστατεύονται.

Σε περίπτωση ζημίας της επιχείρησης, αν αποδειχθεί πως τα μέλη του ΔΣ έκαναν ό,τι μπορούσαν για να προστατέψουν τα συμφέροντα της ΑΕ και έπραξαν καλόπιστα τότε υπάρχουν ελαφρύνσεις. Σε περιπτώσεις που εντοπίζεται κάποια παράβαση

υπεύθυνο να κρίνει πρώτα είναι το Πλημμελειοδικείο και αν ασκηθεί έφεση η υπόθεση πηγαίνει στα ανώτερα δικαστήρια όπως ο Άρειος Πάγος (Μάρκου, 2015).

Στο εμπορικό δίκαιο εμπεριέχεται και η έννοια της «συρροής αξιώσεων». Συρροή αξιώσεων προκύπτει όταν ένα άτομο βαρύνεται με περισσότερες από μία κατηγορίες αδικοπρακτικής ευθύνης. Για τα μέλη του ΔΣ, σημαίνει πως ένα μέλος αντιμετωπίζει κατηγορίες σχετικά με ζημία που προκάλεσε στην εταιρεία και οδήγησε έτσι σε εσωτερικά προβλήματα την ΑΕ. Σ' αυτή την περίπτωση σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία των εθνικών δικαστηρίων, τις περισσότερες φορές εφαρμόζεται η θεωρία της ενιαίας αξίωσης και γι' αυτό το μέλος ή τα μέλη του ΔΣ ή συνολικά το ΔΣ πρέπει να διαχειριστούν ομαδικά όλες τις αξιώσεις και να προχωρήσουν σε αποζημίωση της εταιρείας ή των μετόχων της για όλα τα θέματα που κατηγορούνται (Καράση, 2014).

Γενικά, προβλέπονται τα παρακάτω (Πετράκης, 2018):

- Το ΔΣ επιβαρύνεται με ποινικές κυρώσεις, ακόμα και με φυλάκιση και της αξίωσης χρηματικής αποζημίωσης ύψους 10.000- 100.000 ευρώ, σε περιπτώσεις που εσκεμμένα κρύβουν πληροφορίες, ή διαδίδουν ανυπόστατες ή παραπλανητικές πληροφορίες στο κοινό σχετικά με το κεφάλαιο και τους τίτλους που εκδίδει η ΑΕ.
- Παρόμοιες κυρώσεις υπάρχουν και στις περιπτώσεις που διαπιστώνεται παραποίηση των χρηματικών καταστάσεων της εταιρείας ή μοίρασμα κερδών ανάμεσα στα μέλη του ΔΣ με παράνομες πρακτικές ή εξαγόραση μετόχων και απόκτηση από τους μετόχους. Ακόμα, το ίδιο ισχύει στην περίπτωση που δίνεται προκαταβολή ή εγγύηση ή χρηματικό ποσό με τη μορφή δανείου σε τρίτο μέρος δίχως την έγκριση των μετόχων ή με επιβάρυνση της εταιρείας.
- Ακόμα, αν διαπιστωθεί πως τα μέλη του ΔΣ έχουν παραβιάσει τις υποχρεώσεις τους όπως καταγράφονται στο καταστατικό, ή εν γνώσει τους

αποφεύγουν να συντάξουν εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας αναφορές ή δυσκολεύουν τη διαδικασία του ελέγχου στην ΑΕ, προβλέπεται μέχρι και τρία χρόνια φυλάκισης και πρόστιμο από 5.000-50.000 ευρώ.

Η έννοια της νομικής εσωτερικής ευθύνης διευρύνεται αν υπάρχουν παράμετροι οι οποίες προκαλούν ζημία ή βλάβη σε τρίτους και στο εσωτερικό της εταιρείας. Σ' αυτές τις περιπτώσεις το δικαστήριο έχει το δικαίωμα να αξιώσει αποζημίωση σε όλους τους εμπλεκόμενους στην υπόθεση. Στην περίπτωση των εταιρικών αξιώσεων, η αποζημίωση καταβάλλεται σε κάθε περίπτωση στην εταιρεία. Ακόμα, κι αν οι μέτοχοι έχουν υποστεί ζημία προσωπικά, δεν υπάρχει πρόβλεψη να τους δοθεί αποζημίωση από μέλος ή μέλη του ΔΣ ή συνολικά από αυτό (Καράση, 2014).

Καθώς η ευθύνη των μελών του ΔΣ είναι πια προσωπική, ενδέχεται να περιορίσει τα προβλήματα στην απόδοσή της. Η συμπεριφορά των μελών του ΔΣ οφείλει βέβαια να είναι απεγάδιαστη γιατί συνιστούν εκπροσώπους της ΑΕ. Ο νέος νόμος αν και εισάγει νέες και πιο αυστηρές διατάξεις, η ίδια η ΑΕ θα πρέπει να υλοποιεί και άλλους τρόπους ελέγχου. Εφόσον, οι σύγχρονες επιχειρήσεις αναλαμβάνουν δράση σε μια μεγάλη διεθνή αγορά, ο έλεγχος πρέπει να εφαρμόζεται ταυτόχρονα με μια στρατηγική που θα προλαμβάνει τους κινδύνους (Βερβεσός, 2019).

4.3. ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΑΝΩΝΥΜΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Το περιεχόμενο της έννοιας «εξωτερική ευθύνη» είναι σαφές. Αφορά την υποχρέωση που έχουν τα μέλη του ΔΣ να αποζημιώσουν τρίτους και όχι απαραίτητα άτομα που βρίσκονται εντός της ΑΕ. Πρακτικά όμως είναι μια πρόκληση για τη διοίκηση της ΑΕ. Σύμφωνα με τον νόμο αναγνωρίζεται πως τα μέλη του ΔΣ έχουν όλες τις ευθύνες για τις πράξεις τους, όπως έχει οριστεί και στο καταστατικό ίδρυσης και λειτουργίας της ΑΕ. Πιο σύνθετες είναι οι περιπτώσεις στις οποίες ο Δικαστής

πρέπει να αποφασίσει αν η ευθύνη ανήκει συνολικά στην εταιρεία ως νομικό πρόσωπο ή όχι (Γεωργακόπουλος, 1974).

Η εταιρεία φέρει την απόλυτη ευθύνη για τις παραλήψεις ή τα λάθη του ΔΣ της, σύμφωνα με το Αστικό Δίκαιο (ΑΚ71), Αυτό συνεπάγεται πως στο εξωτερικό της περιβάλλον σύμφωνα και με τον νόμο 2190/1920, η ίδια η εταιρία ως νομικό πρόσωπο είναι υπόλογη.

Καθώς όμως ισχύει και η αρχή της «αυτοτέλειας» κάθε προσώπου εάν υπάρξουν χρέη της ΑΕ με τον νέο νόμο, δεν υποχρεούνται το ΔΣ και τα μέλη του να αποζημιώσουν τρίτο πρόσωπο το οποίο έχει υποστεί κάποια βλάβη από κάποια συγκεκριμένη πράξη, δανεισμό ή χρέος.

Παρόλο αυτά έχουν ευθύνη σε περιπτώσεις όπως (Κουμεντάκης, 2019):

- Αλληλέγγυα ευθύνη των μελών του ΔΣ σε περίπτωση μη πληρωμής φόρων, τόκων κ.α.
- Ποινική ευθύνη όσων διοικούν την ΑΕ.
- Ευθύνες για παράβαση τελωνειακών θεμάτων.
- Ευθύνη ύπαρξης χρεών για μη πληρωμή εισφορών.

Υπάρχουν και ορισμένες εξαιρέσεις όπου το πρόσωπο το οποίο έχει υποστεί ζημία μπορεί να απαιτήσει αποζημίωση κατευθείαν από το μέλος ή τα μέλη ή συνολικά από το ΔΣ μιας ΑΕ.

Αυτές οι περιπτώσεις σχετίζονται (Γεωργακόπουλος, 1974):

- Με την περίπτωση όπου η δίωξη έχει να κάνει με ένα αστικό αδίκημα, όπως αυτά προβλέπονται από τον ΑΚ.
- Και με την περίπτωση όπου υπάρχει σύμβαση που ορίζει τις ευθύνες των μελών του ΔΣ έναντι τρίτων προσώπων.

Συνεπώς, η εξέλιξη του ενωσιακού δικαίου ταυτόχρονα με την οικονομική κρίση που ξέσπασε χρειάζονται οπωσδήποτε μια γενική διευθέτηση των θεμάτων ευθύνης, εσωτερικής και εξωτερικής, των μελών του ΔΣ στην ΑΕ. Η υποχρέωση των μελών του ΔΣ δεν σχετίζεται μόνο με τη συμμετοχή τους σε συμβούλια ή τη διευθέτηση των προβλημάτων που εμφανίζονται κατά τη λειτουργία της ΑΕ. Αντίθετα, έχουν την υποχρέωση να είναι επιμελείς, να ενεργούν καλοπροαίρετα και να υιοθετούν συμπεριφορά απόλυτα συμμορφωμένη με τα όσα καταγράφονται στο καταστατικό και στον εσωτερικό κανονισμό της εταιρείας.

Με τον νόμο 4548/2018 οι υποχρεώσεις των μελών του ΔΣ γίνονται πιο σαφείς και ίδιες για όλες τις ΑΕ. Υπάρχει διάκριση της υποχρέωσης επιμέλειας και της υποχρέωσης πίστης. Διατυπώνεται ένα κοινό, διεθνές και ευρωπαϊκό πλαίσιο που ρυθμίζει τις ευθύνες των μελών του ΔΣ στην ΑΕ (Βερβεσός, 2019).

Ταυτόχρονα, απαγορεύεται αυστηρά σύμφωνα με τον νόμο η ύπαρξη και η σύναψη απαλλακτικής ρήτηρας. Ακόμα, καθορίστηκε η ευθύνη και για τις αλλοδαπές εταιρείες (Βερβεσός, 2019).

Ο συγκεκριμένος νόμος δεν μπορεί να θεωρηθεί πανάκεια. Για να υπάρξει αλλαγή στον τρόπο λειτουργίας των ΑΕ και να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά ορισμένα προβλήματα που σχετίζονται με τον περιορισμό της ευθύνης, εσωτερικής και εξωτερικής των μελών του ΔΣ πρέπει να γίνει και μια προσπάθεια να εφαρμοστεί η Οδηγία 2017/828. Με τη συγκεκριμένη οδηγία καλύπτεται ένα πολύ μεγάλο μέρος των σχετικών θεμάτων αποζημίωσης της ΑΕ σε περίπτωση που προκύψουν παραβάσεις από τα μέλη του ΔΣ ως εκπροσώπους της, την εισαγωγή απαραίτητων κανονιστικών διατάξεων στο καταστατικό της ΑΕ που αφορούν τη μείωση των ευθυνών των μελών του ΔΣ αλλά και την κατοχύρωση της αρχής της εμπιστοσύνης εντός της ΑΕ (Βερβεσός, 2019).

Ακόμα, διατυπώνονται οι εξαιρετικές προϋποθέσεις σύμφωνα με τις οποίες επιμερίζεται ή αποδίδεται η ευθύνη. Σε περίπτωση που οι διοικητές της ΑΕ έχουν δράσει κατόπιν εντολών άλλου οργάνου της ΑΕ παύσουν να ισχύουν όσα αναφέρονται σχετικά με την αποζημίωση (Βερβεσός, 2019).

Σ' αυτήν την περίπτωση λαμβάνονται υπόψη η εξειδίκευση των μελών του ΔΣ, η ανεξαρτησία τους και τα πραγματικά δεδομένα (Βερβεσός, 2019).

Αν και προηγήθηκε αναφορά σε διατάξεις του εμπορικού και του αστικού δικαίου στην προσπάθεια ανασκόπησης της διαθέσιμης νομολογίας που αφορά της ΑΕ και την ευθύνη των μελών του ΔΣ, υπάρχουν κάποιες πτυχές που θα πρέπει να αποσαφηνιστούν.

Αρχικά, το εμπορικό και το αστικό δίκαιο αν και εστιάζουν σε συγκεκριμένα θέματα που είναι κοινά διαφέρουν σημαντικά. Στο Καταστατικό η ευθύνη των μελών του ΔΣ της ΑΕ είναι σχετικά ακριβής. Από νομική άποψη όμως οι διαφορές ανάμεσα στην εσωτερική και την εξωτερική ευθύνη των μελών του ΔΣ, αστικής και ποινικής, είναι ποικίλες και επηρεάζουν τη διαδικασία εκδίκασης των υποθέσεων και απόδοσης ευθυνών όσο και τα αληθινά περιστατικά (Μάρκου, 2015).

Επίσης, τα πραγματικά περιστατικά διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό και οι υποθέσεις του εμπορικού δικαίου δεν είναι δυνατό να εξετάζονται με τον ίδιο τρόπο με αυτές του ποινικού ή αστικού δικαίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Βασικό αντικείμενο μελέτης της παρούσας εργασίας ήταν η ευθύνη εσωτερική και εξωτερική που έχουν τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου σε μια Ανώνυμη Εταιρεία. Το θέμα επιλέχθηκε διότι είναι επίκαιρο, διαχρονικό και παρουσιάζει

εξαιρετικό ενδιαφέρον για τους σπουδαστές και επαγγελματίες του τομέα της νομικής, της λογιστικής, της διοίκησης επιχειρήσεων κ.α.

Αν και είναι ένα κρίσιμο θέμα, οι μελετητές που ασχολούνται με θέματα εμπορικών εταιρειών εστιάζουν την προσοχή τους σε νομικά και κανονιστικά ζητήματα που αφορούν το εξεταζόμενο θέμα κι όχι τόσο στις μακροοικονομικές ή κοινωνικές επιπτώσεις της παράβασης καθήκοντος ή πρόκλησης ζημίας εξαιτίας κάποιας ενέργειας ή παράβλεψης μελών του Διοικητικού Συμβουλίου των Ανώνυμων Εταιρειών. Έτσι, η εργασία ακολούθησε τέτοια δομή ώστε ο ερευνητής να μπορέσει να παρουσιάσει τις ιδέες τους και να βοηθήσει ταυτόχρονα τους αναγνώστες να κατανοήσουν τη συλλογιστική του πορεία.

Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάστηκε η έννοια «εταιρεία» και η σημασία που αυτή λαμβάνει στο ελληνικό δίκαιο. Ακόμα, έγινε σύντομη αναφορά στη διάκριση ανάμεσα στους διαφορετικούς τύπους εταιρειών (εμπορικές και μη, ΑΕ-ΕΠΕ κ.α.). Τέθηκαν έτσι οι βάσεις της έρευνας διότι αποσαφηνίστηκαν έννοιες που χρησιμοποιήθηκαν σε όλη την παρούσα εργασία.

Στη συνέχεια, στο δεύτερο κεφάλαιο, αναλύθηκε το ισχύον θεσμικό πλαίσιο των Ανώνυμων Εταιρειών στην Ελλάδα. Πέρα από μια γενική συζήτηση έγινε και ειδική αναφορά στην εξέλιξη των ΑΕ από τις πρώτες μορφές τους και το αρχικό θεσμικό τους πλαίσιο που κατοχυρώθηκε με τον νόμο 2190/1920 μέχρι σήμερα. Καθώς η Ελλάδα είναι μέλος – κράτος της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να φροντίζει η λειτουργία των επιχειρήσεων της να βρίσκεται σε υψηλό επίπεδο και να τηρούνται βέβαια οι αρχές του ευρωπαϊκού δικαίου.

Στο επόμενο κεφάλαιο, το κεφάλαιο τρία, η εργασία εστίασε στα ζητήματα διοίκησης εντός των ΑΕ. Αποτελεί λογική συνέχεια του δεύτερου κεφαλαίου και συνδέεται αρμονική με το τέταρτο κεφάλαιο που ακολουθεί και επικεντρώνεται στο

θέμα της ευθύνης που έχουν τα μέλη του ΔΣ. Η προσέγγιση έγινε από διάφορες οπτικές.

Στόχος της εργασίας ήταν να αναδειχθούν οι νομικές εξελίξεις σχετικά με τις τροποποιήσεις στο σύστημα ίδρυσης, λειτουργίας, παύσης και επιμερισμού των ευθυνών των μελών του ΔΣ των ΑΕ. Έπειτα από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση που πραγματοποιήθηκε καταλήγουμε σε ορισμένα συμπεράσματα.

Ο πρόσφατα σχετικά θεσπισμένος Νόμος 4548/2018 (ΦΕΚ 104 – 13/6/2018) άλλαξε τη μέχρι τότε ισχύουσα νομοθεσία σχετικά με τις ευθύνες των μελών του ΔΣ στην ΑΕ. Οι διατάξεις που εισήχθησαν επέφεραν ορισμένες τροποποιήσεις που θα μπορούσαν να συνοψιστούν ως εξής:

Η Γενική Συνέλευση των μετόχων είναι το ανώτατο διοικητικό όργανο μιας ΑΕ και μπορεί να αποφασίζει για όλα τα ζητήματα που αφορούν την εταιρεία. Το Διοικητικό Συμβούλιο έχει στην αρμοδιότητά του τις εκτελεστικές εξουσίες της εταιρείας (συμπεριλαμβανομένης της αντιπροσωπευτικής αρχής).

Η Γενική Συνέλευση των μετόχων έχει αποκλειστικά το δικαίωμα να λαμβάνει αποφάσεις για θέματα που αφορούν:

- Τροποποιήσεις του καταστατικού, αύξηση ή μείωση του κεφαλαίου.
- Εκλογή του Διοικητικών Συμβούλων και Ορκωτών Ελεγκτών.
- Έγκριση του ισολογισμού της ΑΕ.
- Έγκριση ετήσιων κερδών και αμοιβών του διευθυντή.
- Έκδοση ομολόγων.
- Παράταση, συγχώνευση ή διάλυση της ΑΕ.
- Διορισμός των εκκαθαριστών.

Η τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων που γίνεται κάθε χρόνο οφείλει να πραγματοποιείται μέσα σε έξι μήνες από το τέλος κάθε οικονομικής χρήσης. Οι

Έκτατες Γενικές Συνελεύσεις είναι δυνατόν να διεξαχθούν οποιαδήποτε στιγμή προκύψει ανάγκη τηρώντας τη διαδικασία που ορίζει ο Νόμος. Οι Γενικές Συνελεύσεις γίνονται στην έδρα της Εταιρείας ή όπου άλλου θέλουν τα μέλη αρκεί να ακολουθούνται οι διατάξεις που ορίζονται στο καταστατικό της ΑΕ. Η συνέλευση μπορεί να διεξαχθεί και μέσω τηλεδιάσκεψης. Ακόμα, οι μέτοχοι έχουν τη δυνατότητα να ασκούν τα δικαιώματά τους από απόσταση σύμφωνα με το καταστατικό.

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου έχουν την ευθύνη της διοίκησης της ΑΕ. Τα μέλη του εκλέγονται από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων. Ένας διευθυντής δεν είναι απαραίτητα και μέτοχος της εταιρείας. Θα μπορούσε να οριστεί νομική οντότητα ως μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου με τον όρο ότι το καταστατικό το προβλέπει. Ακόμα, το καταστατικό είναι δυνατό να δίνει κάποια εξουσία σε ένα ή περισσότερα μέλη του ΔΣ ή εκτελεστικούς διευθυντές της ΑΕ.

Οι βασικές υποχρεώσεις των μελών του ΔΣ είναι η **υποχρέωση της επιμέλειας** (άρθρο 96 νόμος 4548/2018) η καλλιέργεια μια σχέσης πίστης μεταξύ αυτών και της εταιρείας με σκοπό την εξυπηρέτηση του εταιρικού σκοπού και η επίδειξη μιας συνετής συμπεριφοράς από επιχειρηματίες που δρουν σε παρόμοιες συνθήκες, η **υποχρέωση νομιμότητας** δηλαδή τα μέλη πρέπει να τηρούν τον νόμο, το καταστατικό και τις αποφάσεις της ΓΣ, η **άσκηση διαχειριστικών καθηκόντων** πράττοντας σε κάθε υπόθεση με τέτοιο τρόπο ώστε να προάγεται το εταιρικό συμφέρον και η **υποχρέωση για άσκηση εποπτείας και ελέγχου** στον τρόπο που λειτουργεί η εταιρεία, εποπτεύουν την εκτέλεση των αποφάσεων του ΔΣ και της ΓΣ και ενημερώνουν τα υπόλοιπα μέλη του ΔΣ για τις υποθέσεις της εταιρείας.

Ακόμα, σημαντική υποχρέωση των μελών του ΔΣ είναι η **υποχρέωση πίστωσης** (άρθρο 97, νόμος 4548/2018). Σύμφωνα με αυτή τα μέλη του ΔΣ, όταν ασκούν τα

καθήκοντά τους, οφείλουν να μην προσδοκούν συμφέροντα που είναι ασύμφορα για την εταιρεία, να αποκαλύπτουν έγκαιρα και έγκυρα στα άλλα μέλη του ΔΣ τα συμφέροντά τους που επρόκειτο να προκύψουν από διάφορες συναλλαγές της εταιρείας, να επισημαίνουν κάθε σύγκρουση των συμφερόντων τους με αυτά της εταιρείας και να τηρούν απόλυτη εχεμύθεια για τις εταιρικές υποθέσεις.

Τέλος, τα μέλη του ΔΣ έχουν την **υποχρέωση μη ανταγωνισμού** (άρθρο 98, νόμος 4548/2018). Τα μέλη του ΔΣ που συμμετέχουν στη διεύθυνση της εταιρείας και οι διευθυντές αυτής απαγορεύεται να προχωρούν σε οποιαδήποτε ενέργεια χωρίς προηγουμένως να λάβουν άδεια από τη ΓΣ, ή χωρίς να υπάρχει σχετική πρόβλεψη στο καταστατικό της εταιρείας, με σκοπό την εξυπηρέτηση δικού τους σκοπού ή τρίτων ή να μετέχουν ως ομόρρυθμοι εταίροι ή ως μόνοι μέτοχοι ή εταίροι σε εταιρείες που επιδιώκουν να βλάψουν το συμφέρον της εταιρείας και να κερδίσουν εις βάρος της. Σε περίπτωση υπαίτιας παραβίασης απαγόρευσης η εταιρεία έχει το δικαίωμα να ζητήσει αποζημίωση.

Τα μέλη του ΔΣ έχουν την ευθύνη των πράξεών τους σύμφωνα με το άρθρο 102 παράγραφος 1 του νόμου 4548/2018, όταν η εταιρεία υποστεί ζημία εξαιτίας δικής τους ενέργειας ή παράλειψής τους που ουσιαστικά σημαίνει την παράβαση των καθηκόντων τους. Εάν όμως αποδείξουν ότι κατά την άσκηση των καθηκόντων τους υπέδειξαν την υποχρέωση του συνετού επιχειρηματία και έδειξαν την απαραίτητη επιμέλεια στις υποθέσεις της εταιρείας, τότε παύει να υφίσταται η ευθύνη που τους καταλογίζεται.

Το ΔΣ υποχρεούται (άρθρο 103, νόμος 4548/2018) να ασκήσει την αξίωση της εταιρείας κατά των υπεύθυνων προσώπων που επέφεραν ζημία στην εταιρεία. Διαφορετικά, είναι δυνατόν ο διορισμός ειδικού εκπροσώπου για την άσκηση εταιρικής αγωγής από το Μονομελές Πρωτοδικείο. Η εταιρεία μπορεί να παραιτηθεί

των αξιώσεών της από μέλη του ΔΣ προς αποζημίωση, εφόσον το αποφασίσει το ΔΣ, αν παρέλθει μια διετία από την ύπαρξη της αξίωσης, αν υποχρεωθεί από τη ΓΣ εφόσον δεν προκύψει διαφωνία από τους μετόχους που κατέχουν το 10% του μετοχικού κεφαλαίου.

Η εταιρεία είναι έχει την ευθύνη των χρεών και των υποχρεώσεων με τα δικά της περιουσιακά στοιχεία, κι όχι τα προσωπικά περιουσιακά στοιχεία των εταίρων. Τα περιουσιακά στοιχεία της εταιρεία διακρίνονται σαφώς από τα περιουσιακά στοιχεία των εταίρων και των ιδρυτών. Στις προσωπικές εταιρείας συμβαίνει το αντίθετο.

Παρόλο αυτά, τα δικαστήρια δεν προτίθενται να αποκλείσουν τα μέλη του ΔΣ ή το ΔΣ συνολικά από την ευθύνη για τη ζημία που μπορεί να προκαλέσουν στην εταιρεία από λάθη ή παραβλέψεις που έγιναν από τα μέλη της ΑΕ. Το ΔΣ έχει άλλωστε διοικητικά, διαχειριστικά και εποπτικά καθήκοντα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αλεξανδρίδου, Ε. (2016). *Δίκαιο Εμπορικών Εταιρειών. Προσωπικές και Κεφαλαιουχικές εταιρείες*. Νομική Βιβλιοθήκη.
- Αλεξόπουλος, Κ.. (1999). *Στοιχεία Εμπορικού Δικαίου*. Αθήνα: Interbooks.
- Ben, F. et al. (2011). *Οικονομική Κρίση και Ελλάδα*. (επιμ). Βλάχου, Α. κ.α., Αθήνα: Gutenberg.
- Βερβεσός, Ν., κ.α. (2013). *Ανώνυμες Εταιρείες*. Τόμος Α΄. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Σάκκουλα.
- Βερβετσος, Ν. (2019). Ζητήματα για την ευθύνη των μελών του ΔΣ της ΑΕ κατά το ν. 4548/2018. *Νομικό Βήμα*, 67,2,200-216.
- Γεωργακόπουλος, Λ. (1974). *Το Δίκαιο των Εταιρειών*. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Σάκκουλα.
- Γεωργακόπουλος, Λ. (1996). *Εγχειρίδιο του Εμπορικού Δικαίου*. Αθήνα– Θεσσαλονίκη: Σάκκουλα.
- Καράση, Μ. (2014), *Νομικά Ζητήματα. Ελληνική Δικονομία*. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Σάκκουλα.
- Κοσίρης, Λ. (2003) *Ευρωπαϊκό Δίκαιο και Εμπορικό Δίκαιο*. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Σάκκουλα
- Μάρκου, Α. (2015). Παρατηρήσεις επί των άρθρων 22α παρ. 1, 2, 22β, παρ. 1 , κ.ν 2190/1920, στο «*Σύγχρονα Ζητήματα Εταιρικής Ευθύνης*», Πρακτικά 12^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Εταιρικής Ευθύνης, σελ.90.

- Μάρκου, Ι. (2004). *Η Ιεράρχηση των Πηγών του Εμπορικού Δικαίου*. Ελληνική Δικονομία. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Σάκκουλα.
- Νεγκάκης, Χ. (2010). *Λογιστική των Εταιρειών*. 2^η έκδοση. Θεσσαλονίκη: Σοφία.
- Παμπούκη, Κ. (1994). *Δίκαιο Εμπορικών Εταιρειών*. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Σάκκουλα.
- Παμπούκης, Κ.(1985). *Ζητήματα από την ευθύνη για τη διοίκηση της Ανώνυμης Εταιρείας*. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Σάκκουλα.
- Παπαγιωτάρα Ζ. (2008). *Βασικές Αρχές Δικαίου και Διοίκησης- Στοιχεία εμπορικού Δικαίου*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Παπαδρόσου - Αρχανιωτάκη, Π. & Ελευθεριάδης, Ν. Ι. (2015) *Δίκαιο Εμπορικών Εταιρειών*. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Σάκκουλα.
- Περάκη, Ε. (2010). *Το νέο δίκαιο της Ανώνυμης Εταιρείας*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Πουλάκου –Ευθυμιατου, Α. (2008). *Επιτομή Εμπορικού Δικαίου*. Αθήνα: Σάκκουλα.
- Ρόκας, Ν. (2018). *Εμπορικές Εταιρείες*. 8^η Έκδοση. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Σάκκουλα.
- Σαρσέντης, Β. & Παπαναστασάτος, Α. (2008). *Λογιστική Εταιρειών*, 5^η Έκδοση Αθήνα: Σταμούλη.
- Σινανιώτη – Μαυρούδη, Α. (2012). *Εταιρείες*. Γ'. Έκδοση. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Φινοκαλιώτη, Α. (2014). *Η αστική ευθύνη των δικαιούχων Α.Ε. & Ε.Π.Ε. για φορολογικές οφειλές*. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Σάκκουλα.

Χριστοφιλοπούλου, Δ. (2007). *Εισαγωγή στο Δίκαιο*. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Σάκκουλα.

Ψυχομάνης, Σ. (2018). *Δίκαιο Εμπορικών Εταιρειών*, Γ' Τόμος. Αθήνα – Θεσσαλονίκη: Σάκκουλα.

Νομοθεσία:

Ν.3853/2010, ΦΕΚ 90, 17/06/2010 διαθέσιμο:
https://www.kodiko.gr/nomologia/document_navigation/55852/nomos-3853-2010.

Νόμος Π.Δ. 409/1986, Π.Δ. 409 της 28/11/1986 «Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας περί Ανώνυμων Εταιρειών», ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 191, Αντ. Ν. Σάκκουλα, 5^η εκδ. σελ.284-287.

Προσαρμογή και συμπλήρωση του κν 2190/1920 περί Ανώνυμων Εταιρειών, ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 26, 04/03/1991, σελ.56.

Αναφορές στο διαδίκτυο:

Κουμεντάκης κ.α. (2018) «Ο νέος νόμος για τις Ανώνυμες Εταιρείες», ανακτήθηκε από: <https://koumentakislaw.gr/arthra/o-neos-nomos-gia-tis-anonymes-etaireies/> στις 12-12-2022.